יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

היינט 8 זייטען

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 269	לאדז, דאנערשטאג, ה' כסלו תרצ"ד	עלפטער יאהרגאנג	Łódź, Czwartek 23 listopada 1933 r.	№ 269

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71 — Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

היטלערס שלום=גרייטקייט

איז א געשפרעך מיט א שליח פון דער פראנצ. פרעסע

פאריז, 22־ (ספ. טעל.) פערנאנד דע־בריניאָן, א ספעציעלער שליח פון פאריזער צייטונגען, האט געהאט א 2־שעהדיגען געשפרעך מיט היטלער. די איינדרוקען פון דעם דאזיגען געשפרעך פערעפענטליכט דער היינטיגער „מאטען".

לויט היטלער'ס מיינונג עקזיסטירט גאר נישט אין אייראפא אזא מין סכסוך, וואס זאל בארעכטיגען א מלחמה, אלץ קאן בשלום ערלעדיגט ווערען צווישען די רעגירונגען פון די פעלקער, אויב זיי בעזיצען נאר דאס געפיהל פאר עהרע און אחריות. עס עקזיסטירט א פוילען, וואס איז בעלעבט פון פאטריאטישען פאנאטישען געפיהל און בשכנות מיט איהר עקזיסטירט א דייטשלאנד, וואס איז נישט ווייניגער פון איהר צוגעבונדען צו איהרע טראדיציעס. צווישען ביידע מלוכות זענען פערהאן הילוקי דעות און שטרייט־פונקטען, וואס זענען דער פועל יוצא פון א שלעכטען טראקטאט, אבער עס איז נישט פערהאן גארנישט אזוי, וואס זאל ווערט זיין דאס פערגיסען פון בלוט.

מען האט מיך בעליידיגט, איבערחזר'נדיג אהן אנאויפהער, אז איך וויל מלחמה. בין איך דען א משוגענער? א מלחמה גאר? א מלחמה וועט דאך גארנישט רעגולירען, נאר די וועלט נאך פיל פערערגערען דעם מצב פון דער וועלט! ווי אזוי קאן איך דען שטרעבען צו א נייער מלחמה, כל זמן די רעזולטאטען פון דעם לעצטען גרויסען שטורעם לאסטיגען נאך אויף אונז.

איך האב פאר זיך א גרויסע אינערליכע ארבייט. איך האב צוריקגעקעהרט מיין פאלק דאס געפיהל פאר זיין כבוד. איך וויל איהם נאך צוריקקעהרען די פריידע פון לעבען און איהר רעצט זיך אליין, אז איך וויל אוועקשטעלן מיין ארבייט דורך א נייעם קריג? לאזט געמאך...

אין דעם זעלבען „פריידליכען" טאן האט היטלער אויך גערעדט וועגען די שטרייט־פראגען מיט פראנקרייך און בכלל וועגען די עוולה'ס פון ווערסאלער טראקטאט, און זיין אויסזאהר איז געווען, אז ער האט נישט די מינדעסטע כוונה צו אטאקירען די שכנים פון דייטשלאנד.

וואס שייך זשענעווע האט היטלער געזאגט: „פערלאזענדיג זשענעווע" בין איך בעגאנגען א נויטיגען אקט, און איך האב דעם איינדרוק, אז איך האב אויפגעקלעהרט דעם ענין. קיין זשענעווע וועלען מיר זיך נישט צוריקקעהרען.

די פעלקער־ליגע איז אן אינטערנאציאנאלער פארלאמענט, אין וועלכען פערשיידענע מלוכה־גרופעס העצען געגענאיינאנדער. אנשטאט צו פערלייכטערען געוויסע ענינים האט מען פערמעהרט די מיספערשטענדענישען. איך בין שטענדיג גרייט און איך האב געגעבען א ביישפיל פון פערבינדען בעציהונגען מיט די, וואס ווילען מיט מיר רעדען.

ס'ווערט אויסגעארבייט א פראיעקט

מעגליך צו מאכען רעוויזיע פון טראקטאטען

פאריז, 22. (ספ. טעל.) די היינטיגע פרעסע דערצעהלט, אז דער גענעראל־סעקרעטאר פון פעלקער־בונד, דער פראנצויז אווענאל, און דער בעלגישער דעלעגאט בורקען ארבייטען־אויס צוזאמען א פראיעקט וועגען ענדערען דעם סטאטוט פון פעלקער־בונד, הויפטזעכליך פון בעריהמטען פאראגראף 19, וואס סיהעט זיך וועגען א רעוויזיע פון טראקטאטען.

די ענדערונג פון דאזיגען פאראגראף זאל בעשטעהען אין דעם, אז ער זאל קאנען אנגענומען ווערען מיט א מעהרהייט שטימען פון די מיטגלידער פון פעלקער־בונד, און נישט, ווי ביז איצט, מיט אלע שטימען.

די פראיעקט־געבער זענען דערמיט אויסען צו מאכען א געוויסע קאנצעסיע לטובת דייטשלאנד און איטאליען.

דער דאזיגער פראיעקט האט אויסגערופען א געוואלדיגע סענסאציע אין די קרייזען פון פעלקער־בונד.

שטרענגע מיטלען געגען דער אנטיסעמיטישער פראפאגאנדע

ערקלערונג פון אונגארישען בילדונגס־מיניסטער

בודאפעשט, 22 (יט"א טעלעגראפיש). דער אונגארישער בילדונגס־מיניסטער האט פערעפענטליכט אן ערקלערונג, אין וועלכען ער האט צו נישט געמאכט די בעהויפטונגען פון דער אנטיסעמיטישער פראפאגאנדע וועגען א כלומרשטע צו הויכער צאהל יודישע סטודענטען אויף די אונגארישע הויכשולען. דער מיניסטער שטעלט פעסט, אז די צאהל יודישע סטודענטען אויף די אונגארישע הויכשולען איז נישט העכער פון 9 פראצענט.

אין דער דאזיגער ערקלערונג, ווערען די אנטיסעמיטישע סטודענטען אויפגעפאדערט, זיך צו פערהאלטען לאיאל ווי ס'פאדערט דאס געזעץ. אין געגענפאל וועט די רעגירונג אנעמען די שארפסטע מיטלען.

היינט עפענט זיך דער ווארשעווער אוניווערזיטעט

ווארשא, 22. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער בילדונגס־מיניסטער האט פעראָרדענט צו עפענען דעם 23. ד. ח. דעם ווארשאווער אוניווערזיטעט און איינשרייבען די צוהערער, וואס זענען אין איהם אנגענומען געווארען ערב זיין שליסען זיך, ד. ה. פאר'ן 26. אקטאבער ה. י.

גלייכצייטיג האט דער מיניסטער פעראָרדענט דעם רעקטאר תיכף צו בעוויליגען פונ'ם אוניווערזיטעטס־בנין די געזעלשאפט „בראטניא פאמאץ", אויף להבא מעגען פונקציאנירען אינ'ם אוניווערזיטעטס־בנין בלויז וויסענשאפטס־קרייזען.

דער מיניסטער האט אויך פעראָרדענט איינצופיהרען א שטרענגע קאנטראלע פון פעראיינען, וועלכע גייען אריין אין אוניווערזיטעט און נישט אריינצולאזען אהין קיין עלעמענטען, וואס האבען מיט איהם קיין שייכות נישט.

די „בריסקער ארעסטאנטען" זענען שוין אוועק זיצען

ווארשא, 22. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אויף בעכטען איז בעשטימט געווארען דער טערמין פאר די בריסקער ארעסטאנטען צו קומען אפזיצען די שטראפע. בארליצקי האט אנגעגעבען א בקשה אז מ'זאל איהם אפרוקען דעם טערמין אויפ'ן 25. ד. ח. ווייל ע' איז פערנומען מיט'ן ערלעדיגען משפחה־אנגעלעגענהייטען.

די פערטיידיגער בעמיהען זיך, אז מ'זאל דערלויבען צושטעלען די ארעסטירטע פריוואט עסען, ביכער און צייטונגען.

די מעטיגע גרופע פון דער פויערים־פארטיי האט בדעה צו ארגאניזירען א פעטיציע וועגען בעגנאדיגען די בריסקער ארעסטאנטען.

אראבער פאשיסטען

ירושלים, 22 (ספ. טעל.) עס האט זיך געבילדעט א פאשיסטישער פערבאנד פון אראבישער יוגענד, וואס זיין צוועק איז מיט אלע כוחות צו שיצען די נאציאנאלע אינטערעסען.

קינא „טשארי"

Kino „CZARY" Cegielniana 2.

קינא „טשארי"

מארגען, פרייטאג, די לאנג ערווארטעטע פרעמיערע!

פון דעם ערשטען 100% רעדענדיגען און זינגענדיגען פילם אין דער יודישער שפראך!

עס ווערט דעמאנסטרירט די וואונדערבארע ביבלישע טראגעדיע

„יוסף אין מצרים"

אויסערן פראגראם וועט דער בעריהמטער ניו־יארקער אויבערקאנטאר וואלדמאן מיט זיין גרויסען כאר זינגען

„כל=נדרי"

קינא „טשארי"

Kino „CZARY" Cegielniana 2.

קינא „טשארי"

ערלעדיגט די פראגע וועגן די רוסישע חובות אין אמעריקא

וואשינגטאן, 22. (ספ. טעל.) צווישן סאוויעטישן אויסערן-קאמיסאר ליטווינאוו און אמעריקאנער פינאנץ-מיניסטער גוסטאוו מארגענטוי, איז בעכטען פארגעקומען די דעצידירענדע זיצונג וועגן דער פראגע פון די רוסישע חובות אין אמעריקא. די דאזיגע פראגע איז נעכטען גרינדליך ערלעדיגט געווארען, און די פרטים וועלען שפעטער אויסגעהרעט ווערען אויף א דיפלאמאטישן אופן.

אן אפיציעלער קאמוניקאט וועגן דער דאזיגער זיצונג ערשיינט בעוונדער.

ליטווינאוו וועט אין וואשינגטאן פארבלייבען ביז דאנערשטאג, פרייטאג וועט ער צוריק זיין אין ניו-יארק און שבת פאהרט ער אב צוריק קיין מאסקווע.

ניו-יארק, 22. (ספ. טעל.) די אמעריקאנישע האנדעלס-קרייזען, וואס פראדוצירען באוועל און טעקסטיל-סחורות האבען געבילדעט א געמישטע קאאפעראטיוו-ארגאניזאציע, כדי צו פערלייכטערן דעם סאוויעטישן עקספארט.

עס איז שוין געפונען געווארען א יסוד פאר א פערשטענדיגונג מכוח די חובות און די סאוויעטישע קרעדיטען.

סאוויעטיש מיליטער גייט אריבער

אויף דער מאנדזשורישער טעריטאריע, און טרעט אפ צוריק

טאקיא, 22. (ספ. טעל.) דער יאפאנישער גענעראל-שטאב האט בעקומען א מעלדונג, אז בעכטען איז דאס סאוויעטישע מיליטער אריבער די מאנדזשורישע גרעניץ און איז אריין אין לאנד 2 א האלבען קילאמעטער טיף. דארט האט דאס סאוויעטישע מיליטער זיך אבגעשטעלט אויף אן אפטיילונג פון דער מאנדזשורישער ארמעע. ס׳איז פארגעקומען א העפטיגע שיסעריי, נאך וואס די סאוויעטישע אפטיילונג איז אבגעטראטען צוריק אויף יענער זייט גרעניץ.

די רעגירונג פון מאנדזשוקא טראגט אריין א שארפען פראטעסט געגען די סאוויעטען צוליב׳ן דאזיגען פאל.

ניו-יארק, 22. (ספ. טעל.) די „יונייטעד פרעס“ מעלדעט פון מאסקווא, אז דער ביי בעשטימטער סאוויעט-רוסישער אמבאסאדאר אין אמעריקא טראיאנאווסקי האט אפיציעל ערקלערט, אז די אלע קלאנגען וועגן נאהענטע מלחמה-אויסברוך צווישן סאוויעט-רוסלאנד און יאפאן האבען נישט קיין שום גרונד. פערקעהרט, ער בעטראכט די לאגע אויפ׳ן ווייטען מזרח פאר א גאנץ גוטע, און אז דאס אנערקענען סאוויעט-רוסלאנד דורך אמעריקא פערבעסערט די פאליטישע לאגע.

א היטלער-רעגירונג שאפט דייטשלאנד און עסטרייך

מעלדונג פון פאריז וועגן דייטשע געשפרעך מיט פוילישן אמבאסאדאר

פאריז, 22. (ספ. טעל.) א גרויסן איינדרוק האט געמאכט די ערקלערונג אין דער פראנצויזישער צייטונג „זשורנאל דע דעבא“ פון פאליטיקער פערגוס, וועלכער ערקלערט אויפ׳ן גרונד פון דאקומענטען, אז אויך עסטרייך מאכט איצט שלום מיט דייטשלאנד און אין דער עסטרייכישער רעגירונג טרעטען איין היטלעראווצעס אלס מיניסטארען, און דער עיקר א היטלעראוויעץ ווערט איבערן-מיניסטער. די זעלבע צייטונג מעלדעט, אז היטלער האט אין זיין געשפרעך מיט׳ן פוילישן אמבאסאדאר אין בערלין ליפסקי אויסגעדריקט דיין וואונש, אז פוילען זאל זיין נייטראל און נישט ארויסטרעטען אין פאל פון שאפען א היטלעריסטישער רעגירונג אין עסטרייך, ווי אויך ביים פרידליכען אריינדרינגען פון דייטשלאנד קיין ליטא און באלטישע לענדער.

7 לעטישע קאמוניסטישע דעפוטאטען

ווערען פון פארלאמענט איבערגעפיהרט אין תפיסה

ריגע, 22 (ספ. טעל.)

זעהר א דראמאטישן פערלויף האט נעכטען געהאט די זיצונג אין פארלאמענט. די רעגירונג האט אריינגעטראגען א פארשלאג מען זאל אפשאפען די אונפעראנטווארטליכקייט פון די קאמוניסטישע דעפוטאטען און ארויסגעבען איהר אלע 7 מיטגליעדער פון דער קאמוניסטישער פראקציע, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין מלוכה-פערראט.

נאך א שטורמישער דעבאטע איז מיט 57 געגען 22 שטימען ארורכגעגאנגען דער פארשלאג פון דער רעגירונג.

באלד דערנאך איז אריינגעקומען די פארלאמענט-וואך און אויפ׳ן ארט ארעסטירט די 7 קאמוניסטען, וועלכע געפינען זיך שוין אין תפיסה.

15 מלוכות אנגעמעלדען זייערע פארשטעהער

צו דער סעסיע פון פערוו.-ראט פון די פליטים

סעסיע קומט פאר דעם 5-טען דעצעמבער אין לאזאן

גענף, 22 (י.ט.א. טעלעגראפיש).

די ערשטע סעסיע פון פערוואלטונגס-ראט פאר די פליטים פון דייטשלאנד, איז בעשטימט געווארען אויפ׳ן 5-טען דעצעמבער ד.י. אין לאזאן

אין א רייהע לענדער זענען שוין נאמינירט געווארען די פארשטעהער צו דער סעסיע. פון ענגלאנד קומט לארד סעסיל, פון פוילען — דער געוו. געזונדהייטס-מיניסטער ד״ר כאטשקא. פון שוועדען — וויצערמאן, פון דער שווייץ — וויצערמאן. אין אלגעמיין האבען ביז איצט 15 מלוכות אנגעמעלדען זייערע פארשטעהער.

אויף דער סעסיע וועלען אויך זיין רעפרעזענטירט א גאנצע רייהע יודישע פריוואטע ארגאניזאציעס.

דער שטרייק אין דער ווארשאווער קהלה

ווארשא, 22 (טעלעפאניש)

דער איטאליענישער שטרייק אין דער ווארשאווער קהלה דויערט ווייטער. דערווייל איז נישט פארהאן קיין אויסזיכטען צו קומען צו אן אויסגלייך. די קלאנגען וועגן בעשטימען א רעגירונגס-קאמיסאר אין דער קהלה האלטען ווידער אן. צווישן אנדערע ווערען אנגערופען אלס קאנדידאטען דער וויצע-פרעזעס פון ווארשאווער שטאט, מאריצי מייזעל, ווי אויך דער רייסער רב דער לעווין.

קיין שום ראטעס ביים קויפען פאטענטען

ווארשא, 22 (טעלעפאניש)

פון די סוחרישע קרייזען גיט מען איבער, אז די בעמיהונגען וועגען דעם, אז מזאל קאנען אויסקויפען די פאטענטען אויף ראטעס האבען נישט געהאט קיין ערפאלג. דאס פינאנץ-מיניסטעריום האט ערקלערט, אז עס וועלען נאר געמאכט ווערען אינדיווידועלע הנחות.

א „גמרא“-פראצעס אין פוילישן געריכט אין קאטאוויץ

פון קאטאוויץ מעלדעט מען וועגן א טשיקאווען פראצעס, וואס איז דארט פארגעקומען צוליב דער גמרא. די זאך איז געווען אזוי: אין קאטאוויץ האט זיך געגרינדעט א פוילישע היטלעריסטישע פארטיי מיט׳ן נאמען „נאראדאווי סאציאליסטשי“, און זי גיט ארויס א בלעטל „בליסקאוויצא“, אין עס כסדר מיט אנפאלען אויף יודען. צווישן די אנטיסעמיטישע ארטיקלען איז אויך געווען אן ארטיקעל געגען דער גמרא (תלמוד), אז באשר אין דער גמרא שטעהט, אז דער ציל פון אלע יודען אין דער וועלט איז צו פערניכטען די קריסטען. די פראקוראטור האט דעריבער אנגעקלאגט אין געריכט דעם רעדאקטאר פון בלעטל, א געוויסען כאזאנסקי. אלס זיין פערטיידיגער איז אויפגעטרעטען אדוו. טשאדראווסקי, אויך די יודישע קהלה אין קאטאוויץ האט ארויסגעשטעלט איהר אדוואקאט, וועלכער האט אויפ׳ן פראצעס אנגעוויזען, אז די שטיקלעך גמרא, וואס די „בליסקאוויצא“ האט געברענגט זענען געפעלשט און ער האט פערלאנגט, אז מ׳זאל רופען אלס עקספערט דעם רב סאמיועט, אדוו. טשאדראווסקי האט זיך געגענגעשטעלט דעם פארשלאג, צום סוף האט דאס געריכט בעשלאסען, אז דאס בילדונגס-מיניסטעריום זאל בעשטימען דעם עקספערט. אלס עקספערט וועט אויך זיין דער קסיאנדז ד״ר קרושינסקי פון קראקא.

אנטיסעמיטישע וואהל-קאמפעין אין רומעניע

בוקארעשט, 22 (ספ. טעל.)

דער וואהל-קאמף האט אנגענומען שארפע פארמען. אין בוקארעשט און אנדערע שטעט איז געקומען צו בלוטיגע צוזאמענשטויסען צווישן די מיטגלידער פון דער אנטיסעמיטישער אייזערנער גווארדיע און די אנהענגער פון דער ליבעראלער פארטיי.

גרויסע פרעסט אין לאנד

ווארשא, 22 (טעלעפאניש)

צוליב די קאלטע לופט-שטראמען, וואס ציהען זיך פון צפון-רוסלאנד, איז פוילען די לעצטע פאר טעג ארומגעכאפט געווארען פון גרויסע פרעסט.

אין ווילנער געגענד האט נעכטען געהערשט א פראסט, וואס איז דערגאנגען ביז 20 גראד. אין אנדערע געגענדען איז דער פראסט נעכטען דערגאנגען ביז 5 גראד.

די זעלבע טעמפעראטור הערשט אויך היינט אין לאנד.

אומגעקומען 14 פערזאן

בעת א קאטאסטראפע מיט דער גרעסטער לופט-שיף אין דער וועלט

מאסקווע. 22 (ספ. טעל.)

הינטער כארקאוו איז געשעהן א טראגישע לופט-פליה-קאטאסטראפע, בעת וועלכע עס איז צושמעטערט געווארען די גרעסטע לופט-שיף אויף דער וועלט — א 128-פערזאניגער ק. 7

דערביי זענען אומגעקומען 14 מאן, אנפיהרענדע פערזאנען אין דער סאוויעטישער אוויאציע. עס איז בעשטימט געווארען אן אויספארשונגס קאמיסיע מצד דער אוקראינישער סאוויעטען-רעגירונג׳ וועלכע וועט דעם ענין נענוי אויספארשען.

„לינת הצדק“
לאדז, ציגעל-גאס 17
דער פיזיקאליש טעראפישער קאבינעט
איז טעטיג טעגליך פון 11—1 און פון 4—6 אווענד און געפינט זיך אונטער דער אויפזיכט פון א דאקטאר-ספעציאליסט, קווארץ-לאמפען, דיאטערמע, סאלוקס, עלעקטרישע בעדער. ערמעסיגטע פרייזען.
6728

אויגען - קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221-72
נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישע פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

Dr.
Wajnberg
ספעצ. פון לונגען, הארץ און סקלעראזו-קראנקהייטען
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—4, 8—9 אוו.

DR. MED.
FAMILIER
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 62
נעהמט אן פון 12.30 ביז 1.30 בייטאג און פון 6.30 ביז 7.30 נאכמ.

פאר
גאלד, בריליאנטען, ביזשוטעריע
און לאמבארד-קוויטען
צאהלט די העכסטע פרייזען
אליזאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

וויכטיג פאר דער לאדזער בעפעלקערונג
דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז ס׳איז ערעפענט געווארען דאס
אמבולאטאריום
ביים פאריין „עזרת עניים“
נאדלודקא 8, טעל. 153-99
וואו ס׳ווערט ערטיילט מעדיצינישע הילף אויפ׳ן ארט פון 9 פריה ביז 7 אוו. שיקט ארויס דאקטוירים - ספעציאליסטען מיט וויזיטען אהיים
ווי אויך דענטיסטישע הילף
ואטשינקעס אין דער אמבולאטאריע און אויסער דער אמבולאטאריע פאר א מינימאלען אפצאהל נעהמט אויך אן געבורטען און אלע ארט אנאליזען. מינימאלע אפצאהלונגען.
די פערוואלטונג.

צו דער עפענטליכקייט!
אזוי ווי איך האב געוואוינט מיין שוואגער לאזער וויזע ז״ל און שוועסטער פעלא עפענטליך אין דער פרעסע, אז זיי זאלען נישט איינגעהן מיט מאריש געדולד צו מאכען דעם רעסטאראן אויף פיעטריקאווער 35 אזוי לאנג, ווי איך בין נישט ערלעדיגט אלס שותף. נישט קוקענדיג דערויף האט איהר דאס געשעפט יא געמאכט, ווארען איך אייך יעצט צום לעצטען מאל, אז אויב איך וועל נישט ווערען ערלעדיגט אין פערלויף פון צוויי טעג, וועל איך זיין געצוואונגען אנצונעהמען אלע מיטלען, וועלכע איך בעזיץ אין מיין רשות און די פעראנטווארטליכקייט פאלט אויף אייך.
מיט אכטונג אייער שוואגער און ברודער
בנימין ספירטוס.
6350

שוין געעפענט די
רעטראספעקטיווע אויסשטעלונג
פון יצחק ליכטענשטיינ׳ס בילדער
אין לאקאל פון דער „יודישער געזעלשאפט פאר לאנדקענטשאפט“, וואלטשאנסקא 35.
די אויסשטעלונג וועט זיין אפען נאר 5 טאג פון 6 ביז 10 אווענד. איינטריט פריי.

צוליב דעם פריהצייטיגען טויט פון אונזער געשעצטען קאלעגע, מיטגליד פון שידס-געריכט
ב. ע. משה
דושעטשריץ
דריקען מיר אויס דער שווערגעטראפענער פאמיליע דעם טיפסטען מיטגעפיהל.
קארפאראציע
פון דער גראפישער אינדוסטרי
6349

גרעסטער אויסוואהל ביי
Szczęśliwy
— פון —
מענער-רעשטען
אויף אנציגער און פאלטענס. ביליצער, טאמאשאווער א. א. פון די בעסטע קוואליטעטן מאדערנסטע מוסטערן, צו די ביליגסטע פרייזען.
יעדער קויפער בעקומט ראבאט.
קומט און איבערצייגט אייך!
5 נאוואמיעסקא 5
ביי R. Szczęśliwy
פראנט 2-טער שטאק
געדענקט דעם אדרעס.
געדענקט נאר 2. שטאק
שטאק 2 נאר נאוואמיעסקא

די אינערליכע ענדעקישע מאראל

אויפ'ן ראנד פון א געריכט־פראצעס

ס'איז אפילו פאר דעם יודישן לעזער איבטע־רעסאנט צו באלייכטן די „זיטליכקייט" פון ענדע־קישן לאגער, האט דאך די ענדעציע אמאל רעגירט און האט זיך נאך ביז היינט נישט אפגעזאגט פון איהרע אספיראציעס צו רעגירן אויף להבא, איז טאקע דעריבער אינטערעסאנט זיך צו בעקענען מיט דער „איבערליכער מאראל" וועלכע ס'הערשט אין די ענדעקישע רייהען גופא.

מיר האבן דעם כבוד פארצושטעלן די העל־דען וועלכע זענען וואהרשיינליך גוט בעקאנט אלע ווילנער יודען: דער געוו. וויצע מאַ־שאַלעק פון סיים הע. זוויעזשינסקי. דער אָרגאניזאַטאָר פון דער ענדעקישער יוגענט און אינטימער פריינד פון סט. גראבסקי — פיאטר קאוונאצקי, דער „פופיל" פון דער ענדעציע, דער אויפגייענדיגער שטערן פון דער נאציאנאלער ענדעקישער יוגענט — סט. אכאצקי און דער פראפעסאר פון אינטערנאציאנאלן רעכט פון ווילנער אוניווערזיטעט, דער אויטאר פון „בוני מערוס קלאוזוס" — וואצלאוו קאמאראניצקי, אט איז דאס גאנצע פריליכע געזינטעל וועלכע פאראַ־דירט אויף די נידריגע אינסטינקטן פון דער מאַסע און אויף דעם אנטיסעמיטיזם.

דער גריבער טיש פון געריכט איז אפטמאל די בעסטע אפשפיגלונג פון לעבען, פון זיינע נאַהעל־טענע שאָטען־זייטען, און דעם פראצעס פון זוויע־זשינסקי—קאוונאצקי קאנטרא אכאצקי זענען ארויס־געשלעפט געוואָרען אויף דער ליכטיגער אויבער־פלאך די ברודיגע מעשים פון די הונדערט־פראַ־צענטיגע און ראַסען־ריינע פוילישע פאטריאָטען.

און מען קען די גאנצע כאַראַקטעריסטיק פון דעם דאזיגען לאגער, וועלכער האט אזוי פיל פרע־טענזיעס אויף פוילען און צו פוילען, איינפאַכען אין קורצע ווערטער: אויף די לעפצען גיסט זיך בוימעל, „בוג, אויטשיזנא", און דער ווירקליכקייט — מיאוסער „דאס פובלישני". און דאס זעען נישט סתם פראַוען ,מיר, יודען, האבען זיך דערין שוין נישט איינמאל איבערצייגט, האבען זיך דאך די פאַ־איאָהריגע טרויעריגע געשעהענישען אין לעמבערג אנגעהויבען פון א „דאס פובליטשני", און מע־נער זענען זיך אין א פרייליכער שטימונג שפעט בייאַכט געגאנגען פון איין קאבארעט אין צווייטען און דייענדיג שוין גוט בגילופנדיג האבען זיי אויפן גאס פעריהרט א „מלחמה" צוליב א פראסטי־טוטקע.

ווייזט זיך אויס, אז דער „דאס פובלישני" שפילט אויך אין ווילנע, נישט קיין קלייגע ראָל אין די אנפיהרענדיגע רייהען פון דער ענדעציע. אפער לאמיר רייד'ן צו דער זאך. עס איז נישט בעשערט געווען זוויעזשינסקין און קאוונאצקין צו האבען גרויס נחת פון זייער יונגען חבר, אויף וועלכען די האבען געלייגט גרויסע האפענונגען, וועלכער האט זיי געזאָגט מיטהעלפען פיהרען זייער'ע "געשעפטען", אכאצקי איז א פעהיגער און אמביציעזער יונגערמאַן ,נאך די טרויעריגע נאוועמבער־געשעהענישען אין ווילנא האט ער געפיהלט, אז מען מוז אין ווילנע האבען א „קרישטאל־ריינעם פאַ־טריאָטיזם" און אז דאס קען מען נישט געפינען ביי די ה"ה קאוונאצקי, זוויעזשינסקי עט קאָמפּ. ער איז דאן צוגעטראָטען ארויסצוגעבען אן אייגענע צייטונג „גלאס ווילנא", וועלכע איז ווייט איבער־געשטיגען אין איהר אנטיסעמיטישער און יודען־פרעסערישער פראפאגאנדע דעם "דזיעניק ווילענ־סקי". אכאצקי איז נאך גאר א יונגערמאַן און ער האט לכתחילה געמיינט, אז זוויעזשינסקי און קאוו־נאַצקי מיינען מיט זייער יודענפרעסערישע קאַמ־פאניע גאנץ ערנסט, ווען ער האט נעהנטער אפּטער־ווירט זיינע עלטערע חברים, האט ער זיך איבער־צייגט, אז אין די ווינקלען פון „דזיעניק ווילענסקי" איז עפעס מיט דעם אנטיסעמיטיזם נישט אלץ אין ארדנונג, דער גראַליניגער אכאצקי האט בשום אופן נישט געקענט פערשטיין די „מענטאליטעט" פון זיינע לעהרער זוויעזשינסקי און קאוונאצקי. פון איין זייט פערטיידיגען זיי אנטיסעמיטיזם און שי־קען אַרויס אין גאס די „גרינבענדעלדיגע העלדען" כדי צו פיהרען באיקאט־פראפאגאנדע און פון דער צווייטער זייט דרוקען זיי אלײן אנאנסען פון דירעלבע יודישע פירמעס, וועלכע זיי רופען צו באי־קאטירען.

דער דאזיגער עפיזאד האט אין געריכט גע־מאכט א שטארקען איינדרוק און ער האט בעקומען אן אויסדרוק אין די געריכטס־מאטיוון, וועלכע זע־נען שוין געווען איבערגעגעבען אין דער פרעסע.

האט זיך טאקע דער אויטאר פון „בוני מערוס קלאוזוס"־פראַ־יעקט פראפ. קאמאראניצקי, וועלכער איז אַרויסגעטרעטען געוואָרען אלס עדות כדי דיינ־צוואשען די „גאַטספארכטיגע" און „פאַנ יאַטישע" רעדאקטאָרען געפינען אין גרויס פעהלענהייט, ווען דער געריכטס־פאַרזיצער האט איהם געפרעגט:

— ה' פראפעסאָר, ווי מיינט איהר, צי קאָן מען אזא האנדלונג בעטראַכטען אלס אנ'עטישע?"

איז וואס האט געזאָלט ענטפער'ן דער פראַ־פעסאָר פון אינטערנאַציאָנאַלן רעכט אויף אזא פראַגע? עס האט ביי איהם דאס לשון אַנגענומען און ער האט געבעטען, אז מען זאָל איהם פון דער „געפעהרליכער" פראגע בעפרייען.

דאס עפעלע פאלט אגער נישט ווייט פון בוים דער הויפט־העלד פון דעם ראָמאַנס פון דער ענ־דעקישער אוגנטע וועלט פערשטייט אויך אַנ'עטיק. ווען אכאצקיס „גלאס ווילנא" האט שטארק אנגע־הויבען צו קאָנקורירען מיט'ן „דזיעניק ווילענסקי"

און ווען זוויעזשינסקי האט איהם פארגעלייגט אפ־צושטעלן די צייטונג, האט אכאצקי געענטפערט: „אוושעם" — אבער מוזמן געלט, א בישט איז נישטא וועגען וואס צו רעדען. זוויעזשינסקי האט קיין געלט בישט געהאט און די זאך איז אוועק אין געריכט.

אבער דאס איז נאך נישט אלץ, דאס פיקאנט־סטע קומט נאך, ס'ווייזט זיך אויס, אז נישט נאר וואס די ענדעקישע פרעסע איז פול מיט יודישע אויטאָרען, ווי סטראנסקי, אירענא פאַנענקאווא, יע־דשי אר, נאר, אז די ענדעקישע פארטיי ווערט אויך אויסגעהאלטען דורך יודען. אט האט דער יוד פריד־מאַן, דער איינהאבער פון „א פערווילונגס־הייזעל" וואס געפינט זיך אין דעמזעלבען הויז, וואו עס ווערט רעדאגירט דער „דזיעניק ווילענסקי" און וואס געהערט צו דעם געוו. וויצע־מאַ־שאַלעק זוויע־זשינסקי — געצאהלט (ער צאהלט נאך איצט אויך) — 54 דאלאַר א חודש דירה־געלד. די אינטערעסען פון פרידמאַנס „פובליטשנע הייזעל" זענען זיך דא גראד צוזויפגעפאלען מיט די „נאַראַדאָווע אידעאַ־לען", מחמת דאס געלד איז פערוועגדעט געוואָרען אויף די צוועקען פון דער ענדעקישער פאַרטיי.

עס איז כדאי אז אויך דער יודישער לעזער זאל זיך אויך דערוויסען ווער עס זענען די פרעדיגער פון די „נאראָדאווע אידעאַלען" און ווי אזוי די דאזיגע העלדען פיהרען זייער'ע „געשעפטען".

דער יונגער אמביציעזער אכאצקי, וועלכער האט דעם גאנצען סקאנדאַל ארויסגעשלעפּט פאר דעם גרינעם טיש פון געריכט האט זיך זיכער דערמיט נישט איינגעקויפט קיין מפטיר ביי דער ווייל נער ענדעציע.

און דו, גרויסער פאַטריאָט און יודענפרעסער אכאצקי ! וואס האסטו געטון ?

א. צינצינאטוס.

דער פאשיזם וויל שאפען עפעס גאר נייעס

א ווירטשאפט, וואס זאל זיין נישט קאפיטאליסטיש און נישט סאציאליסטיש

אין רוים איז די טעג פערענדיגט געוואָרען דער קאנגרעס פון די אזוי־גערופענע קארפאַ־ראציעס, דאס הייסט פון די ארגאניזאציעס, וועל־כע פעראייניגען אלע פארשטעהער פון א געוויסען ווירטשאפטליכען געביט. דער קאנגרעס ווערט אין דער פאשיסטישער פרעסע בעצייכענט אלס היסטאָ־רישער, ווייל אויף איהם זענען קריטיקירט געווא־רען אלע ביז־איצטיגע פארמען פון דער ווירטשאפט און פון פאליטישען לעבען און עס זענען אנגענו־מען געוואָרען רעזאלוציעס, וואס האבען דעם ציל צו שאפען א נייעם גרויסען ווירטשאפטליכען עקספערימענט. די הויפט־רעפע ראטען אויפ'ן קאנ־גרעס האבען געהאלטען די דריי דעפוטאטען פון פארלאמענט טאסינארי, בעני און ארקאנדזשאלי, וועלכע האבען מיט דער הילף פון מוסאליני'ן ענטוויקעלט די פאלגענדע טעזיסען:

דער ערשטער טעזיס איז געווען, אז די ראלע פון דער פריוואטער איניציאטיוו אין עקאָ־נאמישען לעבען האט זיך געענדיגט. די פריוואטע איניציאטיוו איז געווען געוואונשען אין דער צייט פון וואוילשטאנד פאר'ן קריג, דעמאלט האבען די מענשען, וואס האבען די איניציאטיוו ארויסגעווי־זען, ארויסגעהענדיג פון זייערע פריוואטע שטרע־בונגען רייך צו ווערען, מיטגעהאלפען צו דער ענטוויקלונג פון דער טעכניק און פון דער אינ־דוסטריע.

איצט זענען ענטשטאנען גאנצע מקוכות — פראדוצענטען. די ווירטשאפטליכע קאנקורענץ קומט פאר נישט צווישען בעזונדערע לענדער, נאר צווי־שען גאנצע ערד טיילען. ביי אזעלכע בעדינגונגען קאן נישט די פריוואטע איניציאטיוו מעהר זיך אנ'עצה געבען מיט די אויפגאבען פון דער אינ־דוסטריע, זי ווערט ממש שעדליך פאר דער ווייטערדיגער ענטוויקלונג פון דער ציוויליזאציע. דאס איז צום בעסטען צו זעהן דערפון, וואס אין משך פון די לעצטע צעהן יאהר איז די מלוכה געצוואונגען יעדעס מאל צו אינטערווענירען אין די פערשי־דענסטע ווירטשאפטליכע ערשיינונגען, אין די פי־נאנצען, אינדוסטריע אין די קרעדיט־פראגען, כדי כאטש ווי עס איז צו בעזייטיגען דעם כאאס, וואס ווערט אלץ גרעסער און גרעסער.

ווי עס האט ערקלערט אויפ'ן קאנגרעס דער „דוטשע" גופא, איז נישט צו דערלאזען, אז מענ־שען זאלען פראדוצירען וואס זיי ווילען און ווי אזוי זיי ווילען. אזא ארדנונג מוז ברענגען אומ־פערמיידליך צו קאטאסטראפעס. די פראדוקציע דארף געפיהרט ווערען דורך קאלעקטיווען אין דער פארם פון קארפאראציעס. די קארפאראציעס דאר־פען ארגאניזירט ווערען לויט די אינדוסטריע־צווייגען. אין ראט פון יעדער קארפאראציע דאר־פען אריינגעהן פארשטעהער פון די באלעבאטים, פון די ארבייטער, פון דער רעגירונג און פון דער פאשיסטישער פארטיי.

כדי די קארפאראציעס זאלען קאנען ארביי־טען אין די אינטערעסען פון איטאליענישען פאלק דארפען זיי בעזיצען די פולע מאכט, דאס הייסט נישט אויסשליסענדיג אפילו די געזעצגעבערישע. דאס איינטיילען די מאכט אין א געזעצגעבערישע, יורידישע און אויספיהרענדע איז שוין פערעלטערט און דארף אפגעגעבען ווערען אין ארכיוו. דער נייער ארגאן וועט בעזיצען די פולע מאכט אין אלע איהרע פארמען. דאס בעדייט, אז דער פארלאמענט ווערט אינגאנצען אפגעשאפען. צי ווען זיך גע־פינען פאשיסטען, האט אויפ'ן קאנגרעס אויסגערו־פען מוסאליני, וועלכע וועלען די אינסטיטוציע בעוויינען? און אלע דעלעגאטען האבען איהם גע־ענטפערט אין איין קול: ניין!

די נייע מלוכה, וואס די פאשיסטען ווילען שאפען, וועט נישט זיין נישט קיין סאציאליסטישע און נישט קיין קאפיטאליסטישע. דער סאציאליזם און דער קאפיטאליזם, האט מוסאליני ערקלערט, האבען געגעבען שוין אלעס, וואס זיי האבען געקאנט. און דעריבער איז ענטשטאנען א היסטאָ־רישע נויטווענדיגקייט צו שאפען א נייע פארם פון מלוכה און פון ווירטשאפט.

ס'ווייזט אויס, אז מיט'ן פאשיזם האלט עס אויך נישט זעהר פרייליך, אז ער האט זיך שוין גאר פערפלאנטערט אין דער נעץ פון די פאלי־טישע און ווירטשאפטליכע פראבלעמען, וועלכע ער האט זיך גענומען צו לעזען. מען פרובט דע־ריבער איינרעדען דער וועלט, אז מען גייט בע־שאפען עפעס גאר נייעס, בעת דער גאנצער אויפטו פון די פאשיסטען איז נישט מעהר ווי פערקרי־פעלטער מארקסיזם, צו וועלכען נישט דער דוטשע, נישט די אנדערע טעאָרעטיקער פון דער שפאגעל־נייער ארדנונג וועלען זיך נישט מודה זיין.

איז דעם טאג איז לאנדאן געווען ווי משוגע

דער טאג פון וואפענשטילשטאנד אין דער ענגלישער הויפט־שטאט

איינער פון די אנגעזעהענע לאנדאנער זשור־נאליסטען פיהרט דורך אנ'אינטערעסאנטען פער־גלייך צווישען די האפנונגען, וועלכע זענען גע־מאכט געוואָרען מיט 15 יאהר צוריק. ווען דייטש־לאנד איז געלעגען אין שטויב א בעזיגטע, און די פערספעקטיווען פון קריג, וועלכע שטייען איצט מיט זייער גאנצער גרויזאמקייט פאר דער מענשהייט. אין דעם ארטיקעל פון דערמאנטען זשורנאליסט איז זעהר אינטערעסאנט די בעשריי־בונג פון דעם טאג, ווען עס איז געשלאסען גע־וואָרען וואפענשטילשטאנד. די אומגעהויערע פרייד, וואס האט דאן ארומגענומען אלע איינוואוינער פון לאנדאן, אט דער ריזיגער שטאט אין דער וועלט.

11 א זייגער אינדערפריה, זעם 11־טען נאוועמבער זענען אפגעגעבען געוואָרען דריי הארמאטען־שאסען, וועלכע האבען בעדייט, אז דער גרויסער קריג האט זיך געענדיגט: עס האט זיך געענדיגט די ביישפיללאזע אויסראטונג פון דער מענשהייט, וואס איז פארגעקומען אין משך פון פינפטהאלבען יאהר. עס זענען געווען צייטען, ווען עס זענען אומגעקומען אהן א שיער מענשען, דאס איז געווען בעת די גרויסע עפידעמיעס פון מיטעלאלטער, אבער דעמאלט זענען אויסגע־שפאַרט געווען צומייסטענס אלטע מענשען און שוואכע. דא זענען אומגעקומען אין די מיליאנען מענשען אין בעסטען עלטער און כוח, צום גרעסטען טייל זעלכע, וועלכע זענען נאך נישט אלט געווען אפילו קיין צוואנציג יאהר.

ווען אין לאנדאן זענען אפגעגעבען געווא־רען די דריי הארמאטען־שאסען, האט אלעמען ארומגענומען א געוואלדיגע אומבעשרייבליכע פרייד. עס איז שווער צו גלויבען, אז די קאלטע ענגלענדער האבען געקאנט ארייגפאלען אין אזא פרייד. איך געדענק, ווי אין א שעה ארום נאך

די שאסען איז גאנץ לאנדאן פערוואנדעלט גע־וואָרען אין איין גרויס משוגעים־הויז. אונטער'ן גאס־רענגען האבען געטאנצט אין די גאסען אפי־צירען, קראנקען־שוועסטערן. עלטערע מענשען, סאלדאטען. אויף די דעכער פון די פערבייפאָהרענדיגע אויטאמאבילען זענען געשטאנען און גע־זונגען אפיצירען, סאלדאטען, שוועסטערן און סתם בירגער. זיי האבען געשריגען, געמאכט מיט די הענט, געזונגען און האבען געפרובט אפילו טאנצען, ריזיקירענדיג יעדע רגע אראפצופאלען. די שענקען זענען געווען געשלאסען. אבער עס האבען זיך געפונען מענשען, וועלכע האבען בע־וויזען, נישט געקוקט דערויף, שוין זיך אנצוטרינ־קען שיכור, און אנדערע האבען זיי געשלעפט איבער דער גאס.

ווען דער קורצער הערבסט־טאג איז שנעל פאראיבער, איז די פרייד נאך מעהר אנגעוואקסען, און האט אנגענומען אזעלכע מאסשטאבען, וועלכע עס איז גאר שווער זיך אויסצומאלען. אויף די נאסע טראטואַרען, אויף די שמוציגע פלעצער — אומעטום האט מען געטאנצט. ארום 9 א זייגער ביינאכט האבען אויף די גאסען און די פלעצער זיך אנגעצונדען ריזיגע פייערען, מען האט אומגע־ווארפען, וואס עס איז נאר געווען אונטער דער האנד, וועגענער, בוימער, בודקעס מיט איין ווארט פון אלצדינג, וואס האט נאר געקענט ברענען. דער ריזיגער גראניט־פונדאמענט פון נעלסאנס דענקמאל אויף דעם טראפאלגאר־פלאץ האט נאך ביז'ן היינטיגען טאג סמנים פון די פייערען.

די גיגאנטישע שטאט איז דעמאלט משוגע געווארען פאר פרייד. דער וואהנזין האט אזוי ארום געדויערט ביז מיטאג צייט דעם צוועלפטען נאוועמ־בער. די צייטונגען, וואס זענען דעם טאג ארויס, האבען געשריבען גוטמוטיג: נאטירליך, מיר זענען געווען ווי וואהנזיניג, אבער מיר האבען דאך בעגריסט דעם גרויסטען טאג, וואס בעדייט נישט נאר א סוף צום קריג, נאר צו מלחמות בכלל.

צעהן מיליאן יונגע מענשען זענען דאך נישט אומזיסט אוועק אין יענער וועלט האט מען דעמאלט געשריבען. פון איצט אן וועלען די ריזיגע טאנקען, די געוואלדיגע הארמאטען־קוילען און אלע אנדערע פערניכטונגס־מאשינען אבגעגעבען ווערען אין ארכיוו. . דייטשלאנד איז געווען אזוי צושמע־טערט, אז פיל האבען אפילו געקריגען רחמנות אויף דעם בעזיגטען שונא. מען האט געהאט פערגעסען די גרויסע אימפעריאליסטישע ליטעראַ־טור, וועלכע איז געהאט געשאפען געוואָרען און וועלכע האט אנגעקינדיגט דעם קריג אלס שליחות פון דייטשלאנד.

אנטי־יודישע באיקאט־פראפאגאנדע צווישען די ארץ־ישראל־אראבער

ירושלים, (י.ט.א.) „פעלעסטין" פער־עפענטליכט כסדר ארטיקלען, אין וועלכע די אראַ־בער ווערען גערופען שטרענג צו באיקאטירען יודען. די צייטונג ערקלערט, אז זי אונטערשטיצט פולשטענדיג דעם באיקאט־רופונג, וועלכען עס האט נעוואָרפען דער סעקרעטאר פון דער אראבי־שער קאָעקוטיווע דזשעמאל על הוסייני, וועלכער איז בעת די יפו'ער אונרוהען געהאט ארעסטירט געוואָרען און נאכהער געגען קויציע ארויסגע־לאזען געוואָרען אויף דער פריי. „פעלעסטין" האלט, אז דער באיקאט מוז גוט ארגאניזירט ווע־רען און ערקלערט, אז ער מוז זיין „בלוין אנ'ענטפער אויף דעם שטילען באיקאט, וועלכען יו־דען פיהרען געגען אראבער."

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער רעבעז

נייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג
23
ה
כסלו תרצ"ד

נאוועמבער
זון-אויפגאנג 7.08
זון-אונטערגאנג 3.35

צוגאב-פאבאר

(א) דינסטאג, דעם 28 ה. ח 8 א זייגער פריה הויבט אן אמטירען אין לאקאל אויף פיעטרי-קאווען 165 א צוגאב-פאבאר קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז – שטאט 2.

עס דארפען זיך מעלדען אלע פאבאראווע פון יאהרגאנג 1912 און עלטערע, וועלכע האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט, ועגען נישט געשטאנען פאר דער קאנטראל-קאמיסיע און וואוינען אין די ראיאנען פון I, IV, VI, VII, X, XII, XIII, XIV פאליציי-קאמיסאריאטען און האבען בעקומען מינדליכע אויפאדערונגען פון שטאט-סטאראסטע.

די אינדוסטריאלער האבען בדעה צו קינדיגען דעם קאלעקטיווען אפמאך

(אג) ווי מען מעלדעט אונז פון די לאדזער אינדוסטריע קרייזען רעכענט מען זיך איצט שטארק דערמיט, אז דער קאלעקטיווער אפמאך אין דער טעקסטיל אינדוסטריע זאל מצד די אינדוסטריאלער געקינדיגט ווערען.

ווי בעוואוסט איז דער ערשטער קאלעקטיווער אפמאך געקינדיגט געווארען צוליב דער שטארקער קאנקורענץ פון די כאלופניקעס.

לויט דעם לעצטען קאלעקטיווען אפמאך איז דער מעגליכער לוין פון א וועבער בעשטימט געווארען אויף 7,12 זל. אין דער ווירקליכקייט אבער פעדינט איצט נישט קיין וועבער מעהר ווי 4–5 זל. א טאג.

די פליה-סטאציע ווערט איבערגעטראגען

(2) די פליה-סטאציע אין לובלינעק וועט איבערגעטראגען ווערען אויף א ספעציעל ארט אונטער טושינעק און וועט טראגען דעם נאמען „גורצע".

ביי די יודישע בעקער

(2) דער יודישער בעקער-צעך האט מודיע געווען דעם ארבייטס-אינספעקטאר, אז ער קינדיגט דעם אלגעמיינעם אפמאך, וואס איז מיט א צייט צוריק געשלאסען געווארען מיט די בעקער-ארבייטער.

אין צוזאמענהאנג דערמיט איז נעכטען פארגעקומען א קאנפערענץ ביים ארבייטס-אינספעקטאר און נאך אנ'אינטערהאנדלונג האבען די פאר-שטעהער פון צעך בעשלאסען צוריקצוציהען די קינדיגונג, אזוי, אז דער אפמאך בלייבט ווייטער אין קראפט.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: ש. יאנקע-לעוויטש (אלטער מארק 9), ל. שטעקעל (לימא-נאווסקיעגא 37), ב. גלוכאווסקי (נארוטאוויטשא 6), ס. האמבורג (גלובנא 50), ל. פאוולאווסקי (פעט-ריקאווער 307), א. פיאטראווסקי (פאמארסקא 91).

נייע פערוואלטונג פון שפינער-קארטעל

(אג) אין דער נייער פערוואלטונג פון שפי-נער-קארטעל זענען אריין: ל. אלבערכט, דיר. באר-נעט, דיר. בורסע, פריידענבערג, גייער, קינדער-מאן, דיר. לאנדאו, פרעזעס ד"ר מאטשושעווסקי, אסטער, ד"ר שפיינעל, דיר. שנעע.

קהלה איבערגענומען די שחיטה

נאך גרויסע שוועריגקייטען ביים צוקומען. -- דער צוגאב-בודזשעט. – קיין איין גראשען אויף סאציאלע הילף אין צוגאב-בודזשעט. – פראטעסט געגען די עמיגראציע-פערפאלגונגען אין א"י. —קוילען פאר דער ארימער בעפעלקערונג

אין דער קהלה זענען הייסע טעג... ס'האלט ביים איבערנעהמען די שחיטה. טראץ דעם שטארקען ווידערשטאנד מצד די שוחטים. דער אגודה הרבנים און די לאדזער שעכטער.

די קהלה איז אבער אריין אין א קלעם

ווייל די אויפזיכטס-מאכט איז אין דער היינטיגער געווען קאמפראמיסלאז, זי האט געצוואונגען איבער-צונעהמען די שחיטה דורך דער קהלה.

צום סוף פון יאהר איז אויסגעארבייט געווארען א צוגאב-בודזשעט און וועלכען ס'האט זיך שוין געפינען א פאזיציע פון שחיטה כדי דעם צוגאב-בודזשעט צו בעשטעטיגען איז אויף עהער בעכטען צונויפגערופען געווארען א זיצונג פון קהלה-ראט.

די זיצונג האט געעפענט דער פרעזעס ליבערמאן, וועלכער האט ערקלערט אז דאסמאל איז נישט אדורכגעפיהרט געווארען די גאנצע פראצעדור ביים רופען די זיצונג, ווייל דער ענין "וואס דארף בעהאנדעלט ווערען איז א דרינגענדער".

דאן ווידמעט פרעזעס ליבערמאן איניגע ווארימע ווערטער לכבוד די נפטרים: חפץ-חיים און לובלינער רב, די פרנסים הערען אויס די קורצע רעדע שטעהענדיג.

אדוו. ווייצמאן בעהמט א ווארט און זאגט:

דער פרעזעס האט געוויס פערגעסען אז דאס יודישע פאלק האט לעצטענס געליטען א שווערע אבידה צוליב'ן טויט פון לעא מאצקין, וועלכער האט זיין גאנץ לעבען געווידמעט צו פערווירקליכען דעם אידעאל אין וועלכען ער האט געגלויבט און אין קאמף פון יודישען פאלק אין אלע לענדער.

דער אנדענק פון לעא מאצקין

ווערט בעעהרט מיט אויפשטעהן. דערויף טראגט פרנס האלבערשטאט אריין א דרינגענדען פאר-שלאג: ווענען פראטעסטירען געגען די איצטיגע אימיגראציע-שוועריגקייטען אין ארץ-ישראל.

פרנס ה. ד. זילבערשטיין טראגט אריין א דרינ-גענדען פארשלאג אז די קהלה זאל אנהויבען שוין א קוילען-אקציע פאר דער ארימער יודישער בע-פעלקערונג.

ביידע פארשלאגען ווערען געשטעלט אויף דער טאג-ארדנונג.

פרנס אדוו. ווייצמאן ערקלערט, אז דער צוגאב בודזשעט האט נישט געקענט געשטעלט ווערען אויף דער טאג-ארדנונג ווייל לויט'ן רעגולאמין מוז א בודזשעט צוערשט אדורכגעהן דורך דער פי-נאנץ און בודזשעט-קאמיסיע. נישט פערהאן אין רעגולאמין אזעלכע דרינגענדע ענינים, וועלכע זאר-לען ערלויבען א בודזשעט דירעקט שיקען אויף דער זיצונג פון קהלה-ראט. אין דעם צוגאב-בוד-זשעט געפינען זיך פאזיציעס אויף וועלכע די יודי-שע בעפעלקערונג ווארט שוין לאנגע יאהרען און מ'קען דאס נישט אפפערטיגען אויף דער קני. די פראגע פון דער מקוה אויף גדאנסקא גאס איז נישט אזוי שטארק דרינגענד, ס'איז טאקע פערהאן א מעהרהייט אין דער קהלה, וועלכע קען אלץ דע צידירען, אבער

ס'מוזען דערהאלטען ווערען די מינדעסטע פארלאמענטארע פארמען

די לאדזער שחיטה ווידער איז שוין דורך העכערע אגודה-אינסטאנצען אויכער לאדז דיסקו-טירט געווארען דורך לאנגע חדשים, דארף מען לכל הפחות די לאדזער פרנסים געבען צייט דריי טעג, אז זיי זאלען זיך ווענען דעם פערטראכ-טען. צאהלען פאר דער שחיטה וועט דאך די יודי-שע בעפעלקערונג אין לאדז. אדוו. ווייצמאן דאט דעריבער פארגעלייגט אז די זיצונג זאל אפגעלייגט ווערען אויף דריי טעג און דורך דער צייט זאל דער בודזשעט בעטראכט ווערען דורך דער פינאנץ און בודזשעט-קאמיסיע.

פרעזעס ליבערמאן ענטפערט, אז ביים אויס-מיידען די בודזשעט-קאמיסיע, איז נישט געווען קיין שום פיזוויליגקייט, ווייל די „אגודה"-פראקציע האט נישט געהאט וואס מורא צו האבען, ווייל זי האט אין דער בודזשעט-קאמיסיע דיזעלבע מעהר-הייט וואס אין קהלה-ראט. די מאכט האט דרינגענד פערלאנגט דעם צוגאב-בודזשעט און דעריבער איז אויסגעמיטען געווארען די קאמיסיע.

נאך אנ'אפשטימונג ווערט בעשלאסען

די זיצונג צו בעטראכטען אלס דרינגענדע

און די ווייטער צו פיהרען.

אדוו. ווייצמאן פערלאנגט זיין פראטעסט אר-יינצושרייבען אין פראטאקאל.

פרעזעס מינצבערג זאגט אז די איצטיגע קהלה-פערוואלטונג האט געהאט דאס גליק אדורכצופיהרען א רייהע אזעלכע ענינים וואס זענען יאהרעלאנג גע-ווען פערפלאנטערט און פערוויקעלט. די היינטיגע זיצונג וועט אפשר זיין א היסטארישע ווייל ס'האנ-דעלט זיך וועגען ענטגילטיגען דעצידירען אין אזא וויכטיגען ענין, ווי דאס איבערנעהמען די לאדזער שחיטה דורך דער קהלה.

די אלגעמיינע סומע פון צוגאב-בודזשעט בע-טרעפט 147 טויזענד זלאטעס און טיילט זיך אויף דריי טיילען: סומעס וועלכע זענען איבערשטיגען געווארען אין פערגלייך מיט די פאזיציעס אין אל-געמיינעם בודזשעט ווי: פערגרעסערט דירה-געלד, נאציאנאל הלוואה, איבערבויען דאס אלטשטאטישע בית-המדרש. א. א. וו. דאן די 30 טויזענד זלאטעס פאכט געלד אויף דער מקוה און דאן די סומען אין הכנסות און הוצאות פון דער שחיטה.

די מורא, אז די קהלה וועט צולייגען גרויסע סומען ביים איבערנעהמען און פאכט די מקוה אויף גדאנסקא גאס האט זיך ארויסגעוויזען פאר אומבע-גרינדעט, דורך די 9 חדשים וואס די קהלה האלט אין פאכט די מקוה איז געווען ריינער ריוח — 9 טויזענד זלאטעס.

איבערגעהענדיג צו דער שחיטה, זאגט דער פרעזעס, אז די דאזיגע פראגע איז שוין אקטועל זייט צעהן יאהר, דער ענין איז אבער געווען אזוי פערפלאנטערט, אז

יעדער האט מורא געהאט זיך צוריהרען צו איהר

די מעהרהייט פון דער איצטיגער פערוואלטונג איז געשטאנען אויפ'ן שטאנדפונקט אז דאס איבערנעה-מען די שחיטה איז פון דער רעליגיעזער זייט זעהר געוואונשען און דער לאדזער ראבינאט האט דערויף מסכים געווען. שוין א יאהר צייט צווינגט די אויפ-זיכטס-מאכט איבערצונעהמען די שחיטה. רעכנענ-דיג דיך דערמיט, אז די הכנסות פון דער שחיטה וועט-לען ערלויבען צו ענטלאסטען די יודישע בעפעלקע-רונג ביים עטאט, ס'איז אויך דא א בפירושע דע-צידיע פון העכסטען טריבונאל אז ס'איז די פליכט פון דער קהלה איבערצונעהמען די שחיטה. די איצ-טיגע קהלה-פערוואלטונג האט פאראויסגעזעהען אז ס'וועט נאך לאנג דויערען ביז די קהלה וועט ביי דער שחיטה פעדיגען, און אין לאדז איז נאך פאראן א פראגע וועגען ארייבפיהרען פלייש פון דער פרעמד וועגען שחיטה אין סאיני, אנדזשעוב, לאנגוועק. א. א. וו. פונדעסטוועגען וועלען מיר דעם ענין ריה רען פון ארט.

דער פרעזעס גיט דאן אן א דעקלאראציע, אז די איצטיגע

קהלה-פערוואלטונג וויל קיינעם נישט בערויבען פון ברויט און נישט

דיז'עוולד

איבערנעהמענדיג דעם אפאראט וועט די קהלה מיט נעהמען אלע די, וועלכע ארבייטען איצט ביי דער שחיטה, ווי שוחטים, חותמים, משגיחים, מנקרים א. א. די קהלה וועט קיינמאל אויך נישט איינגעהן צו העכערען די טאקסעס און אזוי ארום זאל פערטייערט ווערען דאס פלייש, ס'איז אויך נישט קיין פראגע פון מינדערען די פרנסות ביי שעכטערס, קצבים אדער ארבייטער.

דעם בודזשעט פון דער לאדזער קהלה פארן יאהר 1933 האט די מאכט צוריקגעשיקט צוליב דעם וואס דארט האט געפעהלט די פאזיציע פון דער שחיטה, דער בודזשעט איז ערשט בעשטעטיגט גע-ווארען דעמאלט ווען דער פרעזעס האט פערזיכערט אז נאך היינטיגעס יאהר וועט די שחיטה איבער-גענומען ווערען. דער פרעזעס האט זיך דעריבער גע-שטיצט אויף א בעשלוס פון דער פערוואלטונג און אויך פון ראבינאט, ערשט דאן האט זיך אויפגע-הויבען א געוואלד וועגען כשרות. דער לאדזער ראב-בינאט האט זיך אנגעהויבען צוריקציהען, אויך איז אנגעקומען א בריף פון דער „אגודת הרבנים" באך נישט איבערצונעהמען די שחיטה.

מיט א חודש צוריק איז אין קהלה איינגעפ-גערופען געווארען

א בעראטונג פון הונדערט אנגעזעהענע בעלי-בתים

צוזאמען מיט'ן לאדזער ראבינאט, די דאזיגע בערא-טונג האט זיך איינשטימיג ארויסגעזאגט פאר איר-בערנעהמען די שחיטה. פון 16 אנוועזענדע לאדזער מורה הוראות האבען זיך 13 ארויסגעזאגט פארן איבערנעהמען די שחיטה. און 3 האבען זיך אפגע-האלטען פון שטימען. איצט איז געקומען די שוועי-קייט מצד די שוחטים און די שעכטערס, וועלכע שטעלען דעם שטארקסטען ווידערשטאנד, שוין דעם 1 דעצעמבער ה. י. וועט די שחיטה איבערגענומען ווערען און די קהלה-פערוואלטונג איז נאך מיט קיינעם נישט אדורכגעקומען. די פערוואלטונג איז אבער דעצידירט די פראגע צו רעאליזירען און וועט אויך אין דער היגזיכט דינען אלס מוסטער פאר אנדערע קהלות.

לויט'ן בודזשעט וואס איז צונויפגעשטעלט געווארען אויף איין חודש וועלען ביי דער שחיטה בעשעפטיגט זיין: 9 שוחטים צו 800 זל. א חודש; 8 שוחטים צו 600 זל. 25 חותמים צו 240 זל., משגיח — 400 זל. 8 — 240 זל., 8 — צו 200 זל., 10 מנקרים צו 200 זל. א חודש און 15 צמער-ריטען. די קהלה איז אויך דעצידירט

כדי די כשרות-פראגע זאל זיין ערלע-דיגט צוצונעהמען נאך 50 מנקרים

פרנס כארי קריטיקירט שארף דעם צוגאב-בודזשעט, ער ווייזט אן, אז אין איהם איז נישט פאראן קיין איין גראשען אויף הילף פאר ארימע, פאר עקסמיסירטע, פאר הונגעריגע, הגם די סומע בעטרעפט קנאפע 150 טויזענט זלאטעס, דאס בית-המדרש בויט מען טאקע איבער, אבער וואו זענען אהינגעקומען די עקסמיסירטע וואס זענען געלעגען אויפ'ן שוהל-הויף, איצט וויל מען אויסגעבען נייע הונדערט טויזענד זלאטעס א יאהר אויף פרישע מנקרים, צו דער מקוה לעגט מען פאקטיש צו. די איצטיגע מעהרהייט פערשטארקט די פערשפרייטונג פון פינסטערקייט און האט פערגעסען אן דער ביטערער נויט פון די יודישע מאסען.

צוליב דעם וואס פרנס כארי האט זיך אויסגע דריקט אז די קהלה פערשפרייט „פינסטערקייט", רופט איהם פרעזעס ליבערמאן צו ארדנונג.

דאקטאר רומקאווסקי ערקלערט אז די ציוניסטי שע פראקציע איז שטענדיג אין פרינציפ געווען פאר איבערנעהמען די שחיטה, די איצטיגע קהלה-פער-וואלטונג וויל אבער דעם ענין אויסנוצען אויף צו געבען נייע פאסטענס די מקורבים און דעריבער וועט זיך די פראקציע אפהאלטען ביי דער פראגע פון שטימען, זי וועט אבער שטימען געגען די פא-זיציע פאר דער מקוה, וועלכע לעגט צו געלד. עס רעדען נאך די פרנסים: ה. ד. זילבערשטיין, פריי-דענזאן, וואלמאן, ראזענבערג, א.א. ראטמאן כארי פאדערט אויף די קהלה-פערוואלטונג

אויסצונוצען דאס געזעץ פון ארבייטס-ראד

און אזוי ארום וואלטען געקענט געשאפען ווערען ארבייט פאר הונדערטער יודישע א ביטסלאזע. (די פראגע האבען מיר שוין באריכות בעריהרט אין „נייעם פאלקסבלאט" די רעד.)

נאך דעם ווי פרעזעס מינצבערג ענטפערט אלע אפאנענטען ווערט דער צוגאב-בודזשעט אנגענומען מיט א מעהרהייט אין אלע דריי לעזונגען. די פאל קיסטישע פראקציע האט דערביי אפגעגעבען פאל גענדע דעקלאראציע, האלטענדיג, אז די שחיטה דארף איבערגענומען ווערען דורך דער קהלה זעהען מיר אבער אין אופן, ווי אזוי די איצטיגע קהלה-מעהרהייט וויל דאס אדורכפיהרען אין לעבען, א גרויסע געפאהר פאר דער יודישער בעפעלקערונג פון אונזער שטאט.

וואס איז שייך דעם צוגאב בודזשעט וואס זעהט נישט פאר קיין איין איינציגע נוצליכע פאזיציע פאר דער יודישער בעפעלקערונג אין איצטיגען שווערען מאמענט ערקלערען מיר אז מיר וועלען אין דער אפשטימונג קיין אנטייל נישט נעהמען.

דאן ווערט אנגענומען פאלגענדער דרינגענדער פארשלאג פון דער ציוניסטישער פראקציע:

1) דער ראט פון דער יודישער קהלה אין לאדז דריקט אויס זיין עמפערונג און פראטעסטירט ווי אמשארפסטען געגען דער אונערהערטער האנד לונג פון דער ארץ-ישראל-רעגירונג, וועלכע אר-רעסט אין רעווידיעס און אבלאוועס אויף רוהיגע יודישע איינוואוינער אין ארץ-ישראל, וועמעס איינ ציגע שולד בעשטייט אין דעם, וואס די ווילען זיך בעזעצען אין זייער לאנד און מיטהעלפען אויפריכ טען די יודישע נאציאנאלע היים אויפ'ן יסוד פון די היסטארישע רעכט, וואס זענען אנערקענט גע-ווארען דורך אלע מלוכות.

2) דער קהלה-ראט פראטעסטירט ווי אמשארפ-סטען געגען דער בעגרענצונג פון דער עליה קיין ארץ-ישראל, וואס איז עלול צו פאראליזירען דעם אויפבוי-פראצעס פון ארץ-ישראל און וואס איז א בפירושע פערלעצונג פון דער פייערליכער התחיי-בות וואס די מאנדאטאר-מאכט האט אויף זיך גענו-מען לגבי דעם אויפבוי פון דער יודישער נאציא-נאלער היים.

3) דער קהלה-ראט פראטעסטירט געגען דער לעצטער ערקלערונג פון הויך-קאמיסאר פאר ארץ ישראל, וועלכע שטעהט אין געגענזאץ צו די התח-חייבות'ן וואס די ענגלישע רעגירונג האט אויף זיך גענומען דורך דער באלפור-דעקלאראציע און איז געגען די בעשטימונגען פון ארץ-ישראל מאנדאט.

דער פראטעסט ווערט איבערגעשיקט צום הויך קאמיסאר וואוקאפ און צום ענגלישען קאלאניאל-מיניסטעריום.

דאן טרעט מען צו צו בעטראכטען דעם דרינ גענדען פארשלאג פון פרנס ה. ד. זילבערשטיין ווע גען אונטערנעהמען א קוילען-אקציע פאר דער ארימער יודישער בעפעלקערונג. 3

פרעזעס מינצבערג ערקלערט דערביי, אז די פערוואלטונג האט שוין געטראכט וועגען דעם ענין און אזוי ווי אין אלגעמיינעם בודזשעט איז פאראן אנ'עודף אין די הכנסות וועט דאס געלד פערווענדעט ווערען אויף דער קוילען-אקציע, צו דעם צוועק וועט צונויפגערופען ווערען א ספעציעלע זיצונג פון קהלה-ראט, צו וועלכער די פערוואלטונג וועט קומען מיט א גענויען פלאן פון דער פער-טיילונג.

דערמיט ווערט די זיצונג שפעט ביינאכט גע-שלאסען.

Dr. med. **H. LUBICZ**

ספעציאליסט פאר ווענערישע און געשלעכטס-קראנק

צעגעלניאנא 7, טע. 141-32.

נעהמט אן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאכמ. און פון 5–8 אוונד, זונטאג פון 9–11 בייטאג.

Dr. med.

L. Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוואכע-בעהאנד-לונג און מעטאדישע בעראטונג.

אלע ארט אנאליזען.

נעהמט אן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאג פון 9—1 בייטאג

פאר אונבעמיטעלטע — דיסטאנציע-פרייזען.

קאָנפערענץ וועגן אַרבייטער-רעדוקציעס

פון דער צווייטער שיכט אין די טעקסטיל=פאַבריקען

נעכטיגע קאָנפערענץ ביים אַרבייטס=אינספעקטאָר. — וואָס פערלאַנגען די אַרבייטער. — ערקלערונג פון די אינדוסטריעלער

ווי בעוואוסט ווערען לעצטענס ווידעראַמאָל דורכגעפיהרט רעדוקציעס פון אַרבייטער אין די היגע פאַבריקען.

די פראָפעסיאָנעלע פעראייניגען האָבען, אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, אונטערגענומען אַן אַקציע, נישט צו דערלאָזען, אַז די רעדוקציעס זאָלען אָנגענומען ברייטע פאָרמען. אזוי, למשל, לעגען זיי פאָר, אַז אנשטאָט רעדוצירען די אַרבייטער, זאָל מען בעסער איינטיילען די אַרבייט צווישען אַלע אַרבייטער.

געכטען איז וועגען זעלבען ענין פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ ביים אַרבייטס=אינספעקטאָר מיט פערטרעטער פון אינדוסטריעלער און אַרבייטער.

דאָס מאָל האָט זיך געהאַנדעלט וועגען רעדוצירען די אַרבייטער פון דער צווייטער שיכט אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע.

די פאָרשטעהער פון די אינדוסטריעלער האָבען ערקלערט, אַז זיי וועלען זיך בעמיהען אויסצומיידען די רעדוקציעס פון אַרבייטער.

די פליכט פון צייכענען די עקספּאָרט=סחורה קיין אַמעריקאַ

פאַר אָנגעבען נישט ריכטיגע עטיקעטען דראָהט אַ שטראָף פון פינף טויזענד דאָלאַר

די לאָדזשער האַנדעלס-קאַמער מאַכט אויפמערקזאַם די עקספּאָרטערען, וואָס שטעהען אין האַנדעלס-בעציהונגען מיט אַמעריקאַ, אַפּצוהיטען די צאָל-פאָרשריפטען וואָס זענען פעראָפענטליכט אין די פעראייניגטע שטאַטען. ס'האַנדעלט זיך וועגען צייכענען די אימפּאָרטירטע סחורה. די אַמעריקאַנער פאָרשריפטען פאָדערען, אַז די צייכענס, עטיקעטען, שטעמפּלען אָדער עטיקעטען מוזען אין דער ענגלישער שפּראַך אָנגעבען וועלכען פון וועלכען לאַנד איז די סחורה. דערביי דאַרפען די צייכענס זיין דויער האַפטע, לעזבאַר און אויף אַן אָנזעהענעם אָרט, אויף דער סחורה און אויף דער פּאַקונג, די סחורה וואָס וועט נישט האָבען די דערמאָנטע צייכענס, וועט צוריקגעשיקט ווערען אָדער דער קאָנטראָל פון צאָל-אַמט, דערביי וועט גענומען ווערען 10 פּראָצ. פון ווערט פון די סחורה.

פאַר אויסבעהאַלטען אָדער נישט אָנגעבען די ריכטיגע צייכענס, דראָהט אַ שטראָף ביז 5 טויזענד דאָלאַר אָדער אַ יאָהר תפיסה.

פאַר אַליין מעלדען זיך אין דער קראַנקען=קאַסע

שניידער=אַרבייטער פערמשפּט אויף 6 חדשים תפיסה

(אַ) דעם 9-טען פעברואַר ד. י. האָט די קראַנקען-קאַסע בעקומען אַן אָנמעלדונג פון שניידער-מייסטער אברהם דיהעמאַן (טשעשעלסקאַ 18) געגען איינמעלדען דינעם אַן אַרבייטער אהרן לופּט, פון זשעלאָזנאַ 40.

ווי די קאָנטראָלע האָט פעסטגעשטעלט, איז לופּט געווען בעשעפטיגט ביי זיין אייגענעם פאָטער, אַ שניידער, און אַז זיידעמאַן האָט לופּט'ן נישט געמעלדען און האָט די אָנמעלדונג נישט אונטערגעשריבען.

בעכטען איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס, לופּט האָט ערקלערט, אַז ער האָט ביי זיידעמאַן'ען יאָ געאַרבייט, און דער לעצטער האָט איהם בעפולמעכטיגט אונטערצושרייבען אין זיין נאָמען, ז. דאָגעגען האָט ער קלערט, אַז לופּט האָט ביי איהם געאַרבייט ערשט סוף מערץ 14 טעג.

לופּט איז פערמשפּט געוואָרען אויף 6 חדשים תפיסה. די שטראָף איז אָפּגעלעגט געוואָרען אויף 2 יאָהר.

סיסטעמאַטישע רעפעראַטען

אין דער יודישער געזעלשאַפט פאַר לאַנדקענטשאַפט

אויף דער זיצונג פון פאָרלעזונגס-רעפעראַט ביי דער יודישער געז. פאַר לאַנדקענטשאַפט, וואָל-טשאַנסקאַ 35 אין בעשטאַנד פון די ה"ה רעד. ח. י. בזשוסטאָווסקי, מ. זיידע, מ. באַכמאַן און י. זעל-קאָוויטש זענען אָנגענומען געוואָרען פאָלגענדע בע-שלוסען, דער פאָרלעזונגס-רעפעראַט שטעלט זיך פאָר אַן אויפגאַבע, אויסער די טראַדיציאָנעלע פריי-טאָג צוזאַמענטיגע אומזיסטע פאָרלעזונגען אויף ליטעראַרישע און סאָציאַלע טעמעס. אויך איינצו-אָרדנען רעפעראַטען אין די שבת-צונאַכטס, אַלס פּראָלעגענטען פאַר די דאָזיגע פאָרלעזונגען זענען אָנגעמערקט געוואָרען די אָנגעזעהענסטע יודישע שריפטשטעלעריש, סאָציאַליסטישע און דיכטערישע פערזענליכקייטען פון וואַרשע.

ד"ר העלער

ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע

8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89

נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8 אָוונט.

זונטאָג פון 11–2 מיטאָג.

פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.

אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן

יודישע טעאַטער „פילהאַרמאָניע" נאַרוטאָוויטשאַ 20 טעל. 213-84.

2-טע וואָך גרויסער רעקאָרד-ערפאָלג!

מ. מענדעלסאָן פּרעזענטירט דעם ווינער אַמפּלט, אַרטיסט און זינגער, ליבלינג פון פוילען

בן=ציון וויטלער

מאָרגען, פרייטאָג, שבת און זונטאָג, 9 אָוונט, צום ערשטען מאָל אין לאָדז! — סעזאָן-שלאָגער!

רעקאָרד פון וואַרשע-ווער צענטראַל-טעאַטער

יאַנקאַ ציגיינער

פּרעליבע אָפּערעטע אין 2 אַקטען מיט פּראָלאָג און עפּילאָג פון י. שמשאַגאַל. רעזשי: ב. ז. טעלער.

שבת, 4 נאָכמ. פרייזען פון 70 גר. ביז 2.20 „יאַנקאַ ציגיינער" ס'נעמען אָנטייל (לויט א"ב) פרויען בעזמאַן, פעדערמאַן, צווייליר, רע-זענצווייג, רובינא. מענער: באַלבירסקי, גוטמאַן, הערשקאָוויטש, האָמבורגער, נעהויז, פּאָלאָנסקי, צווייליך א"א טענצ. לייטונג: ק. גוטמאַן, דעקאָראַציעס: וויטקאָווסקי. סופלער: נעהויז. אדמ. לייטונג: א. בעזמאַן. ציגיינער-כאָר. באַלעט. מיט'ן אָרקעסטער פיהרט אָן ל. זעלמאַן. בילעטען אין פילהאַרמאָניע-קאַסע.

פערענדיגט דער טישלער-שטרייק

(אַ) נעכטען האָט זיך פערענדיגט דער טישלער שטרייק, נאָכדעם ווי ס'איז געקומען צו אַן אויסגלייך צווישען ביידע צדדים בעת די אונטערהאַנדלונגען ביים אַרבייטס-אינספעקטאָר.

אַ גנבה אין אַ וואוינונג

(אַ) אין דער וואוינונג פון יחיאל גאָלדבערג פעטריקאָווער 50 האָט מען אויסגעפיהרט אַ גנבה פון פערשידענע ווערטזאַכען. דער געליטענער האָט וועגען דער גנבה מודיע געווען דער פּאָליציי.

פאַר בלינדע קינדער

פייערליכע ערעפענונג פון קאַרל ענדע'ס בילדער=אויסשטעלונג

נעכטען 8 אָוו. איז אויף פּיעטרק. 113, פאָרגעקומען די פייערליכע ערעפענונג פון דער יוביליי=בילדער-אויסשטעלונג פון בעקאַנטען מאָלער קאַרל ענדע.

די אויסשטעלונג איז אָרגאַניזירט פון דער „לאָדזער ראַדיאָ-משפחה". די גאַנצע הכנסה איז בעשטימט אויסצובויען די ערשטע אין דער לאָדזער וואָיעוואָדזשטווע אַנשטאַלט פאַר בלינדע קינדער.

בילעטען צו 50 און 25 גר. צו בעקומען ביי דער קאַסע. די אויסשטעלונג איז טעטיג פון 10 פריה ביז 10 אָוונט.

Dr. R.

Zalcwasser

CHIRURG — כירורג

ציגעל=גאַס 19, טעל. 17=125

נעהמט אָן פון 1–2 ביייטאָג און פון 4–7 נאָכמ.

האַררי גודמאַן איז לאָדז

אין לאָדז ווייזט איצט דער בעקאַנטער יודי-שער כלל-טוער אין ענגלאַנד האַררי גודמאַן.

גודמאַן איז אַ מיטגליד פון „באָארד אָף דעפּוטיס", מיטגליד פון „דזשאָינט פאָרעין קאָמיטעע" מיטגליד פון עקזעקוטיוו פון קאָמיטעט צו העלפען די דייטשע פליטים, פאָרזיצער פון „אגודת ישראל" אין ענגלאַנד. האַררי גודמאַן איז פון לאָנ-דאָן געפאָהרען קיין דייטשלאַנד, וואו ער האָט אָפּ-געהאַלטען עטליכע קאָנפערענצען וועגען דער לאַגע פון די דייטשע יודען, אין פוילען ווייזט ער, ווי ער ערקלערט, פּריוואַט, יעדענפאַלס האַלט ער אָפּ פערשידענע קאָנפערענצען מיט אָנפיהרענדע יודישע פערזענליכקייטען אין פוילען.

TEATR REWJI KOMIKÓW

Al. I Maja 2.

היינט און פאלג. טעג!

פון דער גרויסער אַקטועלער רעווי א. טיטול:

בראַנאָווסקי

מיט אונז!

דער קעניג פון די קאָמיקערס

2 פאָרשטעלונגען: אָנהויב 8 און 10 אָוונט.

דער זאַל איז גוט בעהייצט.

איינגאַנג נאָך יעדען נומער.

איינגאַנג פון 50 גר.

ר. איזראַעל

דירעקטאָר אַדאָלף גאָלד

סענסאַציאָנעל=שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען

97

באָנעצקי האָט איצט געזוכט אַ געלעגענהייט זיך צו זעהען מיט גראַף ראַשעוויטש. ספּעציעל איהם אויפזוכען האָט באָנעצקי נישט געוואָלט. כדי דאָס זאָל דעם גראַף נישט ווערען אויפפאַלענד. טאָג-טעגלען האָט באָנעצקי גלייך געענטפערט אַז ער האָט דערהאַלטען דעם בריף און דאָס שאַכטעלע און אַז ער זאָל גאָרנישט פאָרנעהמען ביז ער וועט פון איהם נישט בעקומען קיין ידיעה, אָדער ווייטערדיגע אָנווייזונגען. באָנעצקי האָט זיך געדרעהט אין זאַל פון האָטעל כדי צו האָבען די מעגליכקייט צו טרעפען ראַשעוויטשען.

און ווירקליך איז אין דעם מאָמענט אַ ייִנגעקומען פון גאַס אַדאַ מיט'ן גראַף. ראַשעוויטש האָט געהאַלטען די אַרטיסטקע אונטערן אָרים און האָט געוואָלט אַרויספאָהרען מיט דער ווינדע צו איהר אין דער וואוינונג. באַלד האָט אַדאַ אָבער בעמערקט באָנעצקין אין זאַל. די איז גלייך צוגעגאַנגען צו באָנעצקין און האָט צו איהם געזאָגט:

— אַז דער באַרג קומט נישט צו מאַכמעט'ן, מוז מאַכמעט קומען צום באַרג!

— גלויבט מיר, מייסטערין, האָט באָנעצקי אונטערטעניג געזאָגט, אַז איך וואָלט זיך געפּיהלט גליקליך צו ווילען ביי איך.

— און וואָס האַלט איך אָפּ דערפון?

— די אומשטענדען. דאָס געמיט.

— טאַקע דערפאַר, האָט אַדאַ געזאָגט, הייל איך געמיט און שטימונג איז אַזוי שלעכט, וואָלט איהר געדאַרפט זיך מעהר חבר'ן מיט מיר. איך וואָלט זיכער בעוויזען איך אַביסעל אויפצומונטערן, אייער שטימונג צו פערבעסערען..

— אָבער... האָט באָנעצקי געוואָלט עפּעס זאָגען.

— איך פערשטיי איך, איהר קענט קומען צו מיר איין מיט דער דאַמע, מיט וועלכער איהר גיט פּיבט זיך דאָ אין האָטעל, ס'וואָלט מיר געווען זעהר אָנגענעהם, ווען איך וואָלט זיך מיט איהר בע קענט.

באָנעצקי האָט אַראָפּגעלאָזען דעם קאָפּ, אַזוי ווי ער וואָלט זיך געוויען געשעהמט. אין אמת'ן האָט ער זיך געטראַכט:

— ניין, שוועסטערל, מיך וועסטו אין באַד אַ-ריין נישט פיהרען, מיר וועלען זעהען ווער עס וועט געווינען דעם לעצטען קאַמף.

באָנעצקי האָט צוגעזאָגט ווען עס איז אַריינ-צוקומען צו אַדאַן.

— אָבער צו מיר, דאַרפסטו דאָך נישט קיין שום צערעמאָניעס, האָט דער גראַף זיך אַריינגע-מישט אין געשפּרעך, צו מיר קענסטו דאָך אַמאָל אַריינקומען אויף אַ שמועס, מיר וועלען זיך דער-מאָנען די אַלטע סטודענטישע צייטען.

— די גוטע צייטען, האָט באָנעצקי צוגעגעבען.

— ניין, זיכער האָב איך בעסערע צייטען, באָ-נעצקי, איצט האָב איך גליקליכע צייטען.

אַדאַ האָט אַ וואַרפען בליק געגעבען אויפ'ן גראַף, וואָס האָט געזאָלט הייסען, אַז ער זאָל נישט צופיל רעדען. דער גראַף איז טאַקע באַלד ענטשווייגען געוואָרען. באָנעצקי האָט אָבער דעם בליק גוט פערשטאַנען. ער האָט זיך געמאַכט אַ-ווערקוקע גלייך ווי ער וואָלט גאָרנישט געווען בע מערקט.

— אָט, זעהסטו, אויף אַ חברישען שמועס וועל איך גערן קומען, האָט באָנעצקי געזאָגט צו ראַשעוויטשען. איך וועל היינט אַריינקומען צו דיר.

— אָבער נאָר ביז 12 אַ זייגער ביינאַכט, שפּעטער נישט.

— אַזוי בעשיידען ביזטו.

— ס'האַנדעלט זיך נישט וועגען דעם... ראַשעוויטש האָט נישט געקענט פערענדיגען זייבע ווערטער, ווייל אין דעם אויגענבליק איז אַדאַ שוין געווען אין דער ווינדע און דער גראַף האָט איהר געמוזט נאָכגעהן.

אין אָוונד איז באָנעצקי אַריין אין ראַשע-וויטשעס צימער.

— גוט, וואָס דו ביזט איצט געקומען, האָט דער גראַף געזאָגט, איצט האָב איך דריי שעה צייט, אַזוילאַנג ווי עס דויערט אַדאַס קאָנצערט. שפּעטער וועל איך שוין זיין בעשעפטיגט.

— ביזט דו טאַקע פערליבט אין דער אַר-טיסטקע — האָט באָנעצקי דיסקרעט געפרעגט.

— ביז איבער די אויערען. מיין לעבען וואָלט איך אַוועקגעגעבען, איך קען שוין אָהן איהר נישט לעבען, ווען דו זאָלסט וויסען וואָס פאַראַ ווייב דאָס איז, אַ חוץ שעהנקייט, רייץ און חן בעזיצט זי נאָך אַ ווייפיל חכמה און ווייפיל אינטעליגענץ און בע ראַוואָסטדיין, צו בעוואונדערען צום ענטציקען זיך.

— פון וואַנען קענסטו זי אַזוי גוט?

— שטעל זיך פאָר, אַ ריינער צופאַל, איך האָב זי בעקענט אויפ'ן צוג צווישען וואַרשא און ברי-סעל, ווייפיל שעהנע, הערליכע מאָמענטען האָב איך שוין מיט איהר איבערגעלעבט.

— זאָל דיר וואויל בעקומען. קיינער וויל דאָך דיר נישט אַוועקנעהמען דיין גליק.

— און וואָס הערט מען ביי דיר, באָנעצקי?

— ס'איז אומעטיג, ס'איז טרויעריג, איך רעכען גאָר אַהיימצופאָהרען.

— ווי אַזוי מעגסטו דען פאָהרען? איך האָב דאָך געהערט וועגען דיינע אומגליקליכע זאַכען, אַז עס קען גאָר קיין רייד נישט זיין וועגען צוריקפאָהרען קיין לאָדז.

— יאָ, דאָס איז שוין אמת... אָבער פון וועמען האָסטו דאָס אַלץ געהערט? איך האָב געמיינט אַז קיינער קען מיך דאָ נישט.

— פון אַדאַן האָב איך זיך דאָס אַלץ דער-וואוסט, האָט זיך דער גראַף אַרויסגעבאַפּט.

— פון דער אַרטיסטקע, פון וואַנען ווייס זי דאָס אַלץ אַזוי גוט און גענוי, איך האָב זי דאָך נאָך קיינמאָל נישט אויף די אויגען געזעהען.

— זי איבערעסירט זיך מיט דיר זעהר שטאַרק זי וואָלט געוואָלט מיט'ן גאַנצען האַרצען פאַר דיר עפּעס טון, און דו קענסט זיך נישט הערויף.

— מיט וואָס האָב איך אַרויסגערופען איהר אינטערעס?

דער גראַף האָט זיך אינגאַנצען פערגעסען און האָט שוין אויסגערעדט אַלץ וואָס ער ווייסט.

— דו ווייסט אַפילו נישט, אַז דו ביזט איהרס אַ קרוין, זי בעהאַלט זיך פאַר דיר און וויל זיך צו דיר נישט בעקענען, און דו ביזט אַזוי נאַאיוו און פערשטעהסט אפילו נישט.

— דאָס איז מעגליך, קען איך דען מיין משפחה מיינסט דו? ס'איז מעגליך אַז ס'איז אַזוי, אָבער דאָס גיט מיר נאָך גאָרנישט צו פערשטעהן פון וואַנען זי ווייס אַלע מיינע סודות.

דער גראַף האָט זיך אַביסעל פערטראַכט און דאַן האָט ער געזאָגט:

— ווען איך זאָל דיר זאָגען דעם אמת, האָב איך זיך אפילו נישט אָנגעשטעלט הערויף, איך ווייס נאָר, אַז זי ווייס אַלץ, און אינטערעסירט זיך מיט דיר זעהר שטאַרק.

— דו ביזט פערבלענדעט, וולאַדיסלאַוויטש, דו ביזט פערליבט און זעהסט גאָרנישט, ביזט אינגאַנצען בלינד.

— האָסטו טאַקע בעשלאָסען צוריקצופאָהרען קיין לאָדז?

— יאָ, איך האָב נישט קיין אַנדער אויסוועג.

— פאַרוואָס? מיר ווילען דאָך דיר העלפען, ווען דו וואָלסט גאָר נישט געווען אין זיך אַזוי פערשלאָסען, ווען דו וואָלסט זיך פאַר אימיצען מתוודה געווען, וואָלטען מיר דאָך געוואוסט וואָס צו טון פאַר דיר.

— איך דאַנק דיר, איך וויל נישט אַז אימי-צער זאָל מיר העלפען.

— איך וועל וועגען דעם דערצעהלען אַדאַן.

— צוליב וואָס, וואָס דאַרף איהר דאָס אָנ-געהען? איבעריגענס, ווי דו ווילסט, קענסט איהר דאָס דערצעהלען. דאָס וועט נישט ענדערען מיין בעשלוס צוריק צו פאָהרען קיין לאָדז.

— וואָס וועט מיט דיר דאָרט ווערען? דו ביזט דאָך פערלוירען אויף אייביג.

— ס'איז מיר אַלץ איינס.

— און די דאַמע, וואָס געפינט זיך דאָ מיט דיר?

— טאַקע וועגען דעם האָב איך מיט דיר געוואָלט רעדען. (פאָרטזעצונג קומט)

יצחק ליכטענשטיין

מיינע בילדער פאדערן אן'אינטערוויאו מיט מיר

אויב עס איז נאָרמאַל פאַר אַ קינסטלער צו באַפען אַ שמועס מיט זיינע שאַפונגען, דאַרף מען זיך אויך נישט וואונדערן, אַז דאָס רעדעל דרייט זיך איבער און די געשאַפענע ווערק ווענדען זיך מיט פערשידענע קשיות צום מחבר.

מיינע בילדער האָבען מיך אויפגעפאָדערט. זיי ווילען אַן'אינטערוויו.

די בילדער זענען אויך נישט אומגערעכט. אַזאַ לאַנגע צייט האָבען זיי שוין נישט געהאַט קיין געלעגענהייט צו קומען צום וואָרט. שוין אַזוי לאַנג שטייען זיי אין ווינקעל. איינגעהילט אַרומגעוויקעלט, פערבונדען קיינער זעהט זיי נישט און זיי אַליין האָבען שוין אויך נישט געזעהן די ליכטיגע שיין, זייט זיי האָבען פערלאָזען זייער געבורטס-לאַנד, די גאָט-געבענטשטע מיט אומאָפהענגיגקייט מדינה פוילען.

ס'זעהט אויס, אַז מיינע בילדער זענען געבוירען געוואָרען, כדי זיך אויסצורעכטען אַ שוואַרץ יאָהר. איך שלעפ זיי אַרום איבער דער וועלט און געפין נישט פאַר זיי קיין מקום מנוחה. דער אמת'ער גורל פון די געבוירענע אויף די פערשידענע שיידוועגען.

מיינע בילדער זענען געבוירען און ערצויגען געוואָרען אין אַלע עקען פון דער ברייטער וועלט. זיי זענען געבירטיגע בירגער פון פערשידענע לענדער — נע-ונד-פּראָדוקטען פון אומרוה און אומצופרידענהייט. די גליקליכסטע פון אַלע מיינע בילדער זענען אפשר די אַמעריקאַנער, וועלכע האָבען באַלד פון אָנהויב געהאַט דאָס גליק נישט אַרומצוּוואָגלען זיך פון שטאָט צו שטאָט, פון לאַנד צו לאַנד, זיי זענען פערבליבען אין דער שטאָלצער מעכטיגער „גאָדס קאַונטרי". זעלטען-ווען קריג איך פון זיי עפּעס אַ מין גרוס, זעהר אָפט בענק איך נאָך זיי, איך ווייס, אַז זיי האָבען פאַר מיר אויך ערגעץ-וואו בעהאַלטען אַ קוים-טליענדיגען פלאַם-פייער-געפיהל פונקט ווי די ארץ-ישראל-בילדער, וועלכע האָבען נאָך שווערע און לאַנגע מאַטערנישען געפונען ענדליך אייניגע פריינדליכע דעכער איבער זייערע מידע קעפּ און פייפען יעצט אויף דעם גרויסען ביטערען גלות פון דער גאַנצער נע-ונד-מחנה. וואָס זוכט נאָך אַלץ אַ רואיג-שטילען האַפען, כדי צו פערוואַרפען ענדליך דעם שווערען פערזשאַווערטען אַנקער.

בלויז אַ טייל ענגלישע און פוילישע בילדער וואַנדערן נאָך אַרום מיט מיר און רעכטען זיך אויס דאָס געהעריגע...

פון גרויס צאָרן, לאַנגווייליגקייט און אַנדערע עהנליכע „פערגעניגענס", זענען זיי די נע-ונד-בילדער מיינע געקומען פאַר מיין ליכטיגען פנים מיט אויסערגעוועהנליכע קלאָץ-קשיות. איך פערשטיי זיי זעהר גוט און האָב נישט פּראָטעסטירט, פערקעהרט, כ'בין זאָגאַר זעהר צופרידען דערמיט, וואָס זיי אינטערעסירען זיך מיט פערשידענערליי קונסט-פּראָבלעמען.

ווי ס'זעהט אויס, האָבען די בילדער דערשנאַפּט, אַז זיי וועלען אינגיכען פּאַראַדירען פאַר'ן עולם אויף די ווענד פון אַן'אויסשטעלונג. כ'האָב זיי אויפגעראָלט, אָנגעהויבען זעהר אָפט צו בעטראַכטען און שעה'ן לאַנג שפּיגלען זיך אין זיי. די בילדער פיהלען זיך זעהר היימיש, אייניגע ליגען גלאַט פּשוט אויף דר'ערד, אַנדערע הענגען אָדער שטייען אָנגעשפּאַרט צו דער וואַנט. אַלע שווייגען און בעטראַכטען מיך פונקט ווי איך זיי. פּלוצלינג דערהער איך אַ מורמעל:

— וועל... וועל... ליבער טראַכטער, גענוג געשוויגען, שוין צייט אויך צו זאָגען עפּעס. אויב דו האָסט נישט קיין חשק וועלען מיר אָנהויבען.

אַזוי האָט זיך געפּלאַפּעלט אַ פערסמאַלעט-אויפגעמאָלטער קוימען:

— איך נעהם מיר די דרייסטקייט, נישט אַכטענדיג דערויף, וואָס דו האָסט מיר אַריינגעמאָלט אין מיין מויל אַזויפיל שוואַרצען רויך, מיין נישט, אַז עס פערדריסט מיך. וואָס דו אַליין לאָזט אַרויס אַזאַ שמעקעדיגען העל-בלוילעכען שיינעם רויך פון דיין פייקע און מיך שפּייזסטו מיט אַזעלכע שוואַרצע סאַזשעס — עס מאַכט נישט, הער זיך אָבער צו. וואָס כ'וועל דיר זאָגען אין'ם נאָמען פון אַנדערע פערשידענע הויכע און נידריגע קוימענס, ווי אויך אין נאָמען פון די אַלע פערנעבעלטע און פערויכערטע געביידעס און הימלען, וואָס דו האָסט אין די לעצטע צייטען אַזוי ליב בעקומען.

איך שאַרף אָן מיינע אויערן און הער זיך איין.

— דו ווייסט דאָך זעהר גוט, אַז איך בין נישט קיין הויכשטאַפּלער. מיין נאַטורעלע פּאָזיציע איז שוין אַזאַ, פון די הויכגעשטעלטע. כ'בין אין דער לאַגע פון די, וואָס מוזען במעלה קוקען פון אויבען אַראָפּ. דערפאַר אפשר האָט מען מיך איצט אויסגעוועהלט, נישט קיין אַנדערען פון דיינע אויסגעמאָלטע. אין נאָמען פון אַלע פעראינטערעסירטע פרעג איך: צי מיינסטו נישט, אַז אַ קונסט-ווערק דאַרף אַפּעלירען דירעקט אָהן שום קאָמענטאַרען? צי מיינסטו נישט, אַז אויסטייטשונג מיינט זעהר אָפט פערבלענדטקייט? און צי מיינסטו נישט, אַז אויב אַ קונסט-ווערק איז נישט גענוג דייטליך אין אַלגעמיין פאַר יעדען איינעם. הייסט עס נאָך נישט, אַז עס איז שיף און פּראָבלעמאַטיש? מיינסטו נישט...

— האַלאָ, האַלט, סטאָפּ! וואַרט אַ מינוט, אַזויפיל „מיינסטו נישט", אַז כ'וועל אין דעם דערטרונקען. אַזויפיל פראַגען איך אין איין מאָל זענען צופיל נישט נאָר פאַר דיין פערויכערטען מח. איך בין שוין אויך פערטשאַדעט געוואָרען, לאָמיר ענטפערן אַ הויפּט-פראַגע.

ס'איז געוואָרען אויסערגעוועהנליך שטיל. מ'האָט געשוויגען, אַזוי ווי נאָר בילדער קענען — דער בעסטער סימן, אַז זיי זענען איינשטימיג מיט מיין פאָרשלאַג.

— וואָס זאָל איך דיר זאָגען, ליבער קוימען. ווייסט דאָך, אַז די ברייטע וועגען פון קונסט שלענגלען זיך פון אוראַלטער צייט ביז היינטיגען טאָג. די ענטשטעהונג פון די שלענגליכע און צווייגיגע קונסט-וועגען איז פונקט אַזוי מיסטעריעז, ווי די פערנעבעלטע ווייטע האָריזאָנטען. געלעהרטע, קאָמפּעטענטע ערודיטען, האָבען פּראָבירט פון צייט צו צייט אַריינצודרינגען אין די מיסטעריען פון קונסט-שאַפונג, זיי קומען צו קאָנקלוזיעס און דאָך פערבלייבען זיי אַלץ נאָך ביי דער שוועל פון אַ פערמאַכטער טיר. גאָר אַנדערש איז עס, ווען ס'קומט דער דיכטער, וואָס שפּרייזט פריי און פראַנק אָהן שום וויסענשאַפטליך געוועהר.

איך האָב זיך אָפּגעשטעלט אויף אַ ווילע און אָנגעהויבען בעטראַכטען אַ פערנעבעלטע פאַבריקס-גאַס מיט אַ גרופּע קליינע טונקעלע מענשעלעך. איינער פון די שוואַרצע אַרבייטס-מענשען איז אַנטקעגענגעקומען אַ מאַך געטאָן מיט די הענד און אַרויסגעברומט:

— אַ בעסערע אַרבייט און ליכטיגערע קאָלירען האָסטו שוין נישט געקענט מיר פערשאַפען דו נישט פערגינער.

דער קוימען האָט זיך אָבער אָנגענומען פאַר מיר און אַלץ איז ווידער שטיל געוואָרען. די בילדער בעטראַכטען מיך מיט זייערע קאָלירטע פלעקען, מיט זייערע ליכט און שאָטענדיגע פלעקען.

— מיין מח קען זיך נישט בעפרייען פון אַ זעהר קאַפּיטאַלען געדאַנק, זאָג איך צו מיינע בילדער, קאָליר, פאָרם און קלאַנג זענען אַליין פאַר זיך אַזוי וואונדערבאַר, אַז מען בעדאַרף שוין נישט קיינע אַנדערע זייטיגע געסלעך אום צו בעווייזען און איבערצייגען. ווער עס קען זיך פערלירען אין דעם אַלעם, ווער ס'קען זיך איינלעבען אין דעם — דער נויטיגט זיך שוין נישט אין קיינע אויסטייטשונגען פון קאָמפּעטענטע קאָמענטאַטאָרען. מיר נויטיגען זיך נישט אין עפּעס אַנדערש ווי אין אַ מעכטיגע קינסטלערישע פאָרם. און וואָס איז מעכטיג? — אויפריכטיגקייט, אמת'ער בעצוג. ס'פערשטעהט זיך, אַז מיר שטעהען שטענדיג פאַר אומענדליכקייטען. מיר בעגנוגענען זיך נישט קיינמאָל מיט דעם שוין דערגרייכטען. אפשר איז אויך אין דעם פאַראַן די גרויסקייט פון קונסט און די אומענדליכקייט פון שאַפען. די גאַנצע דיכטונג, וואָס ווערט רעאַליזירט מיט דער הילף פון מאַלעריי, סקולפּטור, מוזיק און ליטעראַטור, איז נישט מעהר ווי אַ גענוג קאָמפּליצירטער מיטעל פאַר פערזענליכען אויסדרוק, זעלבסט-עקספּרעסיע העלפט אונז צו בעפרייען זיך פונ'ם אינערליכען אומרוה.

דער קוימען האָט זיך הערציג צולאַכט. באַלד נאָכדעם צעהוסט און נישט געקענט אַ לאַנגע ווילע קומען צום וואָרט.

— פיין געדרש'נט, נישטאָ וואָס צו זאָגען... הער זיך איין. דו האָסט בעשאַפען אויף דיינע לייוואַנטען פערשידענע געשטאַלטען... פאַרהאַן צווישען זיי גלויביגע, סקעפּטיקער, אַגנאָסטיקער, נו, און אַזוי ווייטער. דו האָסט אונז בעשאַפען יעדען איינעם מיט אַן'אייגענאַרטיגען כאַראַקטער. בעגרענעצט זענען מיר. צו האָסטו נישט קיין כח צו מאַכען פון אונז פילזייטיגערע, ברייטערע געשטאַלטען, מיר זאָלען קענען בעאיינפלוסען, אויפפאָדערען, ווירקען, רעוואָלוציאָניזירען... קינסטלער האָבען נאָך אַמביציעס. דאַרפען זיי אויך געבען זייערע העלדען עפּעס פון אייגענע שאַפטען...

— גערעכט, ליבער קוימען. וואָס ווילסטו פון מיר, איך האָב מיינס געטאָן דערמיט וואָס איך האָב דיך בעשאַפען. אויב דו ווילסט ווירקען, דאָס איז שוין דיין זאַך. און אויך זעהר אַ סך איז אָפּהענגיג פון די אַלע פעראינטערעסירטע אין אייך אַלס קונסט-ווערק. מ'דאַרף פערמאָגען אין זיך דאָס אַלץ וואָס איהר פאָדערט פון מיר, אַז איך זאָל עס אייך געבען. אויב דער פעראינטערעסירטער פערמאָגט עפּעס, ווערט איהר אין זיינע אויגען דאָס, וואָס ער וויל דורך אייך זעהען. קונסט איז לויט מיין מיינונג אַ נישט קאָמפּליצירטע וועלט. יעדענפאַלס דאַרף עס אַזוי זיין.

— און אויב עס איז נישט?

דאַרף דער קינסטלער בעשאַפען.

וואריעטע-דאנסינג

„טאבארין"

20 נאַרוטאָוויטשאַ 20

היינט און טעגליך!

3 פאַרשטעלונגען 3

1) פון 5 נאָכמיטאָג ביז 8 אָוונט „FIVE"

מיט'ן רעקאָרד-פּראָגראַם.

2) פון 8 ביז 11 אָוונד

„MUSIC-HALL"

אויפטריטען פון דער וועלט-בער. אייזען-קעניגין

Marta FARRA

און דער גאַנצער רעווי-פּראָגראַם און טענץ.

3) פון 11 ביינאַכט ביז פריה

KABARET - DANCING

16 נומערן וועלט-אַטראַקציעס 16

טענץ אויף 2 פּאַרקעטען. איינטריט פריי.

דוד אל-ראי, דער פאלשער משיח

פון ש. בערג.

— 1. —

דעם גאון'ס טאָכטער

דוד אל-ראי איז בעקאַנט אין דער יודישער געשיכטע אַלס אַ פאַלשער משיח. ער האָט געוואָלט אויסלייזען די יודען פון גלות, און איז געווען דער ערשטער און לעצטער, וואָס האָט אָרגאַניזירט אַ יודישע אַרמיי אין גלות איינצונעהמען ארץ-ישראל. ער האָט געלעבט אין 12-טען יאָהרהונדערט און זיין געבורטסשטאָט איז געווען עמאַדיע, פּערסיע. ער איז געווען אַ גרויסער למדן און אויך אַ געלעהרטער אין וועלטליכע וויסענשאַפטען. ער איז געווען בעוואוסט אַלס קענער פון די געהיימע לעהרע, און מען האָט געזאָגט אויף איהם, אַז ער איז אַ „רואה ואינו נראה", אַז ער זעהט אַלעמען, און אַז ער וויל, קאָן מען איהם נישט זעהן; און אַז ער האָט „קפיצת הדרך", אַז אין איין מינוט קאָן ער אַוועקפליען הונדערטער מייל, נישט מיט כישוף, נאָר מיט הייליגע „שמות".

געווען איז דאָס נאָך די קרייץ-צוגען, ווען די קריסטען פון אייראָפּע האָבען אַוועקגענומען ירושלים פון די מאַהאַמעדאַנער. די קרייצפאָהרער האָבען דעמאָלט אָנגעטאָן גרויסע צרות צו די מאַהאַמעדאַנער אין קליין-אזיע און אין פּערסיע. די מאַכט פון די סולטאַנען און פון קאַליף איז געוואָרען אָפּגעשוואַכט, האָט דוד אל-ראי געפונען די צייט פאַר גינסטיג אָפּצונעהמען ארץ-ישראל פאַר די יודען.

ער האָט נישט געזיגט. ארץ-ישראל האָט ער נישט אָפּגענומען. ער האָט אָבער איינגענומען אַ סך פעסטונגען און שטעט אין פּערסיע, און ער האָט געהאַט אַ גרויסע יודישע אַרמיי, וואָס האָט געהאַט אַ סך זיגען. אומגעקומען איז ער פון אַ יודישער האַנט. זיין בעוועגונג האָט אָבער אויפגעטרייסעלט דעם גלות. און שפּעטער זענען טויזענטער יודען פון אייראָפּע, אַפריקע און אַזיע געפאָהרען זיך בעזעצען אין ארץ-ישראל. דריי הונדערט רבנים פון פראַנקרייך און ענגלאַנד, צווישען זיי די גרעסטע לייט, די „בעלי התוספות" זענען דעמאָלט אַוועק קיין ארץ-ישראל. אויך דער „נשיא פון בבל" איז געקומען. אַ סך האָבען זיך גענומען צו ערד-אַרבייט און צו האַנדעלשאַפט.

דוד אל-ראי האָט געשטאַמט פון העכסטען יודישען יחוס. ער האָט געשטאַמט פון דער יודישער קעניגליכער פאַמיליע, פון דוד המלך. זיין פאָטער איז געווען דער „ראש הגולה", דער „עלטסטער פון גלות" אין עמאַדיע, פּערסיע. ער איז געווען אַ בן-יחיד און דער יורש פון זיין טיטעל מיט דעם אַמט. זינט אָבער זיין פאָטער געשטאָרבען יונגערהייט, ווען דוד אל-ראי איז נאָך געווען אַ קליין קינד, איז זיין פעטער, דעם פאָטערס ברודער, געוואָרען דער „ראש הגולה", און ער האָט אויפגעצויגען דעם יונגען „קרוינפּרינץ".

דער פעטער האָט איהם געגעבען די בעסטע דערציהונג. צו צעהן יאָהר איז שוין נישט געווען קיין רבי פאַר איהם אין עמאַדיע, און דער פעטער האָט איהם געשיקט לערנען אין באַגדאַד.

באַגדאַד איז געווען די גרעסטע און רייכסטע רעזידענץ שטאָט אויף דער וועלט. אינמיטען שטאָט געהט דורך דער טייך חדקל (טיגריס), אַ גרויסע וואונדערליכע בריק האָט פעראייניגט ביידע טיילען פון שטאָט, וואָס האָט געהאַט לויט דער לעגענדע, אַכציג טויזענט גאַסען, צוועלף טויזענט האָטעלען, צוועלף טויזענט מיהלען און טויזענטער באָד-הייזער.

די יודען אין באַגדאַד האָבען געהאַט אַכט און צוואַנציג שוהלען, און צעהן ישיבות. די ישיבה פון רבי שמואל הגאון איז געווען די גרעסטע.

אַז דוד אל-ראי איז געקומען קיין באַגדאַד איז ער, צוליב זיין גרויס קענטעניש, גלייך אַריינגענומען געוואָרען אין דער העכסטער ישיבה. געוואוינט האָט ער ביי זיין קרוב דעם נשיא (פירשט) פון באַגדאַד.

דער קאַליף, דער הערשער פון באַגדאַד, האָט געגעבען אַ סך מאַכט און כבוד דעם נשיא פון די יודען. אַלע יודישע געמיינדעס פון מעסאָפּאָטאַמיע, בבל, פּערסיע, אַראַביע און תימן האָבען זיך געפיהרט לויט דעם ווילען פון דעם נשיא.

די יודען האָבען געצאָהלט דעם נשיא צינזען פון זייער פערמעגען און געשעפטען, און ער, דער נשיא, איז געווען זעהר רייך. ער האָט געהאַט אַ סך פּאַלאַצען, פעלדער און גערטנער און אייגענע סטאַלאַטען. ער איז געריטען איבער דער גאַס אויף אַ פּראַכטפול ווייס פערד, און זיינע ריטער האָבען געריטען פאָראויס און אויסגערופען:

— מאַכט אַ וועג פאַר אונזער האַר, דער זוהן פון דוד'ס הויז!

ווער עס איז פערבייגעגאַנגען האָט זיך געמוזט בוקען צום נשיא פון די יודען. דאָס איז געווען דעם קאַליפס בעפעהל.

די גרויסע ישיבה איז געווען אין אַ גרויסען פּאַלאַץ, אויסגעהאַנגען מיט די טייערסטע גאַרדינען. דער גאון איז געזעסען אויף אַ זעלטענעם דיוואַן, און די תלמידים אויף דער ערד אַרום איהם. דוד אל-ראי איז געווען דער יונגסטער, אָבער דער בעסטער און שענסטער. ער איז געווען אַזוי שעהן, אַז ווען ער איז געגאַנגען איבער דער גאַס, האָבען די פערבייגעהער זיך אָפּגעשטעלט און בעוואונדערט זיין שעהנקייט.

— אַ פּרינץ! אַ פּרינץ!! — האָבען אַלע געזאָגט.

גיך איז דוד אל-ראי געוואָרען דער פיהרער פון זיינע חברים אין ישיבה, אַ סך עלטערע בחורים.

די בחורים האָבען איינמאָל געשמועסט צווישען זיך וועגען דער גרויסקייט פון דעם נשיא און זיין כבוד, האָט דוד אל-ראי זיי אָפּגעהאַקט:

— ער איז אַ קנעכט, דער נשיא, אַ קנעכט ביי אַ גוי! וואָס איז ווערט זיין גאַנצער כבוד? דער קאַליף קאָן איהם אַראָפּוואַרפען, אַריינוואַרפען אין געפענגעניש, אָפּהאַקען דעם קאָפּ. ער איז דעם קאַליפס קנעכט אונצומאַהנען צינזען פון די יודען. אין גלות איז נישטאָ קיין כבוד פאַר יודען.

די חברים האָבען געוואוסט, אַז ער דאַרף ווערען דער „ראש הגולה" אין עמאַדיע, האָבען זיי איהם געזאָגט, אַז ער וועט דאָך אויך ווערען אַ נשיא. האָט ער שאַרף געזאָגט:

— אין גלות וועל איך נישט ווערען קיין נשיא. איך וויל נישט זיין אַ קנעכט ביי אַ גוי און הערשען איבער די יודען. קודם מוז מען ווערען פריי, פריי פון גלות.

— ווילסטו ווערען משיח? — האָט איינער געפרעגט.

— אַז גאָט וועט ווילען וועט זיין דערביי — האָט דוד אל-ראי געזאָגט. — איך בין דאָך אַ בן דוד, וועל איך זיין משיח בן דוד.

רבי שמואל גאון האָט געהאַט אַן'איינציגע טאָכטער, מנוחה, און נישט קיין זוהן, האָט ער געוואָלט, אַז זיין טאָכטער זאָל פערשטעהן זיין תורה. זי איז טאַקע געווען גרויס אין לערנען. זי האָט אַלע טאָג געזאָגט אַ „שיעור" פאַר די בחורים. זי איז אָבער נישט געווען אין ישיבה, נאָר אין אַן אויבער-שטיבעל, אונטער אַ פאָרהאַנג, דורך אַ פענסטער האָט זי געלערנט מיט די בחורים.

די תלמידים פון ישיבה האָבען איהר פנים קיינמאָל נישט געזעהן. אויסער דעם, וואָס איהר פנים איז געווען פערדעקט, האָט דער גאון קיינעם נישט צוגעלאָזט צו איהר. די בעסטע שידוכים האָט ער צוריקגעוויזען. ער האָט נישט געוואָלט זי זאָל חתונה האָבען, נאָר זאָל זיך ווידמען צו תורה.

אַ סך בחורים האָבען געחלומ'ט פון איהר. זיי האָבען אָבער קיין האָפנונג נישט געהאַט ווען עס איז זי צו זעהן. דוד אל-ראי האָט אויך געוואָלט זי זעהן, נאָר דאָס, וואָס קיין בחור האָט נישט געוואַגט צו ברענגען אויפן געדאַנק, האָט דוד אל-ראי דורכגעפיהרט.

באַלד נאָך זיין בר-מצוה, ווען ער איז שוין געווען אַ מאַן, האָט ער בעשלאָסען, אַז ער מוז זעהן מנוחה'ן, זי קען איהם, זי ווייס ווער ער איז, זי זעהט איהם אַלע טאָג, זי הערט זיינע רייד און לערנען. אין איהר פאָטערס הויז האָט זי אוודאי אויך געהערט וועגען איהם. ער איז געווען זיכער, אַז ער געפעלט איהר. און זי איהם? ער האָט נעכט נישט געשלאָפען איבער איהר. שטענדיג איז איהר געשטאַלט געשטאַנען פאַר זיינע אויגען, אַזאַ שעהנע, אַזאַ וואונדערליכע. ער מוז זי זעהן. ער מוז איהר זאָגען, ווי ער האָט זי ליב.

איין טאָג איז ער נישט אַריין אין ישיבה. אין דרויסען האָט ער געוואַרט אין אַ בעהעלטעניש, און ווי נאָר ער האָט דערהערט איהר שטימע פון אויבער-שטיבעל, ווען זי האָט אָנגעהויבען זאָגען דעם „שיעור", איז ער אַרויף צו איהר אין אויבער-שטיבעל.

(ווייטער זונטאָג).

ווייסע-שקלאפעז-הענדלער פערשטעלט זיך פאר א „רב" און פערפיהרט אומשולדיגע מעדלעך

סענסאציאנעלע פאקטען, וואס זענען צוגעשטעלט געווארען צו דער פעלקער-ליגע פון דער קאמיסיע, וואס האט אויסגעפארשט די פראגע

מיט איבער צוועלף יאהר צוריק האט דער פעלקער-בונד אויסגעקליבען א קאמיטעט, וועמענס אויפגאבע עס איז געווען צו אונטערזוכען דעם ווייסען שקלאפען-האנדעל, וואס געהט אן איבער דער גאנצער וועלט.

די ארבייט פון קאמיטעט איז פערענדיגט. דער בעריכט איז שוין איבערגעגעבען געווארען צום פעלקער-בונד. איצט ווערט ער פובאנדעלט געשיקט צו דער פאליציי פון אלע לענדער, מיט רעקאמענדאציעס, וואס עס זאל געטון ווערען, כדי איינמאל פאר אלע מאל, מיט אלע כוחות פרובירען אויסראטען די דאזיגע פעסט פון דער וועלט.

די פארזיצערין פון דעם ענגלישען טוב-קאמיטעט איז די וויקאנטעסע גלאדסטאן און אט וואס זי שרייבט וועגען דעם:

„איך ווייס נישט פון נאך א רייהע דאקומענטען און איך גלויב נישט, אז עס עקזיסטירט אין דער וועלט נאך אזא רייהע דאקומענטען, וואס זאלען זיין אזוי דראמאטיש, אזוי ריהרענד און אזוי שרעקליך".

די דאזיגע דאקומענטען זענען דער רעזולטאט פון צוועלף יאהר שווערער ארבייט פון עקספערטען, וואס זענען בעשטימט געווארען פון פעלקער-בונד, די נעמען פון די עקספערטען ווערען געהאלטען בסוד. בלויז אין דעם פעלקער-בונד ווייסט מען זייערע נעמען, ווייל וואלט מען געוואוסט ווער די זענען, וואלטען די מיטגלידער פון קאמיטעט נישט געקענט טון די ארבייט, צו וועלכער די זענען בעשטימט געווארען.

די האבען בעזוכט איבער דרייסיג לענדער אין אייראפא, צפון און דרום אמעריקע און אין ווייטען מזרח. זיי האבען געדארפט אויסגעפינען זאכען, וועלכע קיין פאליציי אין דער וועלט האט קיין מאל נישט געקענט אויסגעפינען. און כדי צו קריגען די נויטיגע אינפארמאציע, איז יעדער מיטגליד פון דעם קאמיטעט אוועק אין דער אונטערוועלט פון די גרויסע שטעט און די האפען-שטעט. געלעבט דארט אזוי, ווי זיי וואלטען אליין בעלאנגט צו דער אונטערוועלט, נאכגעפארשט די שפורען פון די ווייסע שקלאפען-הענדלער, זיי אויסגעזוכט און

פון קלארא לעוויז.

בעמיהט זיך צו געווינען זייער צוטרוי. די קאמיטעט-מיטגלידער האבען זיך געחברט מיט אלפאנסען און פראסטיטוטקעס, פלעגען אריינקומען אין זייערע קלובען און קאפע-הייזער און האבען בעזוכט די פרעהליכע הייזלען.

זיי פלעגען זיך ארויסגעבען פאר סוטענירען, אגענטען, וואס שטעלען צו פראסטיטוטקעס און געשפילט די ראלע זעהר רעאליסטיש. ווייזט אויס, ווייל דער פאקט איז, אז מען האט זיי געטרויט. מען האט זיי געגעבען גוטע עצות ווי און וואו צו קריגען פאלשע דאקומענטען און ווי אזוי אריבער צושמוגלען פרויען איבער נישט בעוואכטע גרענעצען. די מיטגלידער פון דער קאמיסיע האבען געוואוסט, אז גאנץ אפט שטעהט זייער לעבען אין קאן. אין דעם געפעהרליכען שפיל.

עס איז אויך אויפגעדעקט געווארען, אז עס איז פאראן א גאנצע ארגאניזאציע. וואס שטעלט צו פאלשע פאספארטען און אנדערע דאקומענטען. וואס זענען נויטיג פאר דעם מין קאנטראבאנדע.

איין הענדלער האט זיך בערימט:

„איך קען אויסשטעלען פאפירען פאר די יונגלעך (געמיינט האט ער דערמיט מיידלעך, וואס זענען געווען פערשטעלט פאר יונגלעך), פון יעדען סארט, וואס איהר ווילט נאר: פאספארטען, ויזעס, הייראטס-צייגנישען, מעטריקעס או׳ וואס דען נישט? דערביי האט ער געוויזען א גאנצען הויפען פון פוילישע, בראזילישע און ענגלישע פאספארטען.

אן׳אלטער מאן, וועמען מען האט גערופען „דער רב", און וועלכער האט פערשטעלט זיך, נישט אנגעהויבען צו זיין קיין רב, איז געבאפט געווארען אלס פאספארטען-פעלשער אין אן׳אייראפעאישער שטאט, אויפ׳ן ערשטען קוק וואלט איהר געקענט מיינען, אז דאס איז א שטילינקער זקן. מיט א הארץ פון גאלד, פאר דער וועלט האט ער כלומרשט געלעבט דערפון, וואס ער האט צוזאמענגעפיהרט קליינע געשעפטען און געקראגט דער פאר מעקלעריי. זיין אמת׳ע בעשעפטיגונג איז אבער געווען צו פעלשען דאקומענטען.

א מאסע פון די מיידלעך, איז רעכטגעשטעלט געווארען, פאלען אריין אין דער נעץ, ווייל זיי גלויבען נאאיוו די אלפאנסען, אז יענע וועלען מיט זיי חתונה האבען. ווען ס׳איז נויטיג, האט דער אלפאנס טאקע כלומרשט חתונה געה׳ן מיט׳ן מיידעל. איינער האט צוליב דעם צוועק חתונה געהאט עטליכע צעהנדליג מאל, פערשטעהט זיך, יעדעס מאל אונטער אן אנדער נאמען.

אנדערע פאלען אריין, זוכענדיג ארבייט. דער אלפאנס זאגט זיי צו ארבייט און זיי גלויבען. און ווידער אנדערע לאזען זיך פערפיהרען פון

צוזאגען, אז מען וועט פון זיי מאכען אקטריסעס, זינגערינס, מיט הויכע געהאלט, א. ד. גל. עס איז א פאקט, וועלכען מען קען נישט בעשטרייטען, אז די קרבנות ווערען בעהאנדעלט אויפ׳ן גרויזאמסטען אופן. זיי ווערען געשיקט אלס „ווייבער", אדער טיילמאל פערשטעלט פאר יונגלעך, אין ווייטע לענדער, וואו זיי פערשטעהן נישט די שפראך און קענען זיך מיט קיינעם נישט דורכרעדען. דארטען אין דער פרעמד, עלענדע, געשלאגענע, זענען זיי איינגאנצען אנגעוויזען אויפ׳ן רחמנות פון דער „מאראם" פון הייזעל, פון דעם געלד. וואס זיי פערדינען, קריגען זיי בלויז א בישטיג קליינעם פראצענט. מען רעכענט זיי או וועלכע הויכע פרייזען פארן עסען, קווארטיר, קליידער, אז אידער זיי קוקען זיך ארום זענען זיי איינגעפאדען אין חובות, פון וועלכע זיי קענען קיינמאל נישט ארויסקריכען. פערווארפען אין א פרעמדע לאנד, וועמענס שפראך או גזעצען זיי ווייסען נישט, זענען זיי פולשטענדיג הילפלאז, און מען קען מיט זיי טון, וואס מען וויל.

איצט, א דאנק דער ארבייט פון דער קאמיסיע, ווייסט די פעלקער-ליגע טויזענדער נעמען פון די שקלאפען-הענדלער. בלייבט די פראגע, וואס וועט איצט די פעלקער-ליגע טון, נאכדעם ווי זי האט א פולען בעריכט מיט די נעמען פון די אלע שולדיגע?

עס ווערט דערווארט, אז אויף דער אויפפאדערונג פון פעלקער-בונד, וועלען אין אלע לענדער דורכגעפיהרט ווערען קאמפאניעס, וואו עס וועלען אנגענומען ווערען פאלגענדע פלענער:

1) צו פערמאכען אלע אויסגעלאסענע הייזער.

2) צו בעשטראפען האריט די אגענטען, וועלכע שטעלען צו פראסטיטוטקעס.

3) שטרענג אכטונג צו געבען אויף אלע קאנטראקטען און וויזעס פאר פרויען, וועלכע פאהרען קיין אויסלאנד.

4) שטרענג בעוואכען אלע האפענס און באהן-סטאנציעס.

ארטאפעדישער אנשטאלט

גראטעזען, גארסעטען, ארטאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייכטע פלאט-פוס-איינלאגען בעגען פיס-שמערצען אלס נאך גיפס-אבדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonovič

פיעטריקאווער 119, טעל. 231-81

Dr. **Wołkowyski**

4 ציגעל-גאס 4, טעל. 216-90

נעהמט אן אין הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע

אויפנאהמס-שעה׳ן פון 1-8 מיטאג און 5-9 אוונט

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHĘTA

זגערזשער 26

היינט און פאלג. טעג!
גרויסער דאפעלטער פראגראם

— I —

„פארט-נעכט"

אין דער הויפט-ראלען:

Philips Holmes און **James Gleason**

— II —

„דער שווייגענדער שונא"

אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4.30 נ"מ
שבת און זונטאג—12.30 א זייגער בייטאג

ירושלים׳ער בירגערמייסטער נאשאשיבי ציהט זיך צוריק

ירושלים. (יט"א). אנדריו קאן, דער יודישער לייטער פון מוניציפאלען וואסער פערזארגונגס אמט אין ירושלים וועלכער איז נישט לאנג בעזייטיגט געווארען פון זיין פאסטען דורך דעם ירושלימער בירגערמייסטער ראגעב-ביי נאשאשיבי האט זיך אפגעזאגט אנצונעהמען וועלכע עס איז רעקאמפענסאציע פאר׳ן בעזייטיגען איהם פון אמט און בעשטימט ווייטער אויף זיין פאדערונג, אז דער גאנצער ענין פון זיין דעמיסיע זאל אויסגעפארשט ווערען דורך אן׳אונפארטייאישע קאמיסיע. א. קאן ערקלערט אז דערווייל האט איהם די קאמיסיע, וואס איז באמינירט געווארען דורכ׳ן ירושלימער מאגיסטראט, אפילו נישט גערופען אויסצוהערען זיינע טענות און ער קאן, ווייס אפילו נישט, אין וואס ער ווערט בעשולדיגט.

ווי עס שיינט, האט נאשאשיבי זיך נישט גערעכנט, אז זיין שריט זאל ארויסרופען אזא טומעל אין דער עפענטליכקייט. ווי עס ווערט מיטגעטיילט זאל נאשאשיבי האבען פערזיכערט קאב׳ס פריינד, אז קאן וועט צוריקגערופען ווערען אויף זיין אמט ווי נאר עס וועט זיך איינשטעלען דער טומעל אין דער עפענטליכקייט ארום דער דימיסיע.

דער נייער ניו-יארקער בירגער-מייסטער — יוד?

בודאפעשט (יט"א). דאס יודיש-אונגארישע בלאט „עגיענלעסעג" בעהויפטעט אז דער נייער בירגערמייסטער פון דער שטאט ניו-יארק. לא גארדיא, איז דער זוהן פון א יודישער פאמיליע אין בודאפעשט. דאס בלאט ציטירט דערביי דעם טעקסט פון א מצבה אויפשריפט אויפ׳ן בודאפעשטער יודישען בית-עולם: „דא רוהט פרוי אבילעס לא גארדיא, געבוירען אירען קאהען, געשטארבען דעם 24-טען אקטאבער 1915 אין עלטער פון 56 יאהר.

מאדמואזעל דע מאפעז

פון טעאפיל גאטיע.

— 6. —

עס איז געווען שרעקליך היים, און אויף וועלכען זייט זי האט זיך נישט געלייגט, איז איהר אלץ נישט געווען בעקוועם, ...מיטאמאל האט דאס ליכט געגעבען א לעצטען צאפעל, זיך אויסגעלאשען, און אין צימער איז געווארען שטאק-פינסטער.

א שרעק איז איהר בעפאלען. זי האט געוואלט אויפשטיין, אבער וואוהין האט זי איצט געקאנט געהן? עס איז ערשט געווען צוויי א זייגער ביינאכט; אין דער גאנצער קרעטשמע איז געווען פינסטער, אלץ איז געשלאפען... זי האט דאך נישט געקאנט בעהמען ארומוואנדערען איינע אליין איבער די חדרים, עפעס ווי א רוח.

זי האט אויך קיין סעקונדע נישט געקענט פערגעסען אז זי ליגט לעבען א מאנספערשוין... עס איז פלוצלינג איהר איינגעפאלען אז זי וועט איהם אויפוועקען; זאל ער זעהן, אז לעבען איהם ליגט א פרוי... מעגליך אז דאס איז אלץ געווען דער וויין וואס זי האט אויסגעטרינקען; עס האט זיך איהר אבער שרעקליך געגלוסט אויסצושטרעקען צו איהם איהר ארעם, איהם אויפצווועקען...

זי האט זיך פערשעמט פאר זיך אליין... גאנ מייטער, און זי האט דאך געהאט אנגענומען אזעלכע נאבעליע בעשלוסען וועגען מעגער"... קאן א פלוצלינגער אויפוועקען פונ׳ם בלוט בייקומען ביי א פרוי די שענסטע בעשלוסען? איז די שטים פון לייב שטארקער איידער די שטים פון פערשטאנד!... זי האט פערגעסען איהרע אלע חקירות וועגען מענער; די בעט האט געברענט אונטער איהר; נאך א מינוט, און זי איז גרייט געווען זיך אריינצווווארפען אין דעם שלאפענדיגענס ארעמס... און אויב זי האט דורכ׳ן אוועט געקריגען אזא פיינליכע כארשטעלונג וועגען דער גראבקייט און אויסגעלאסענקייט פון מענער, האט זי דערפאר דורך דער דאזיגער היציגער שלאפלאזער נאכט אויסגעפינען אז א פרוים טונגענט איז אויך זעהר א שוואכער און זעהר אנגעמאכענער ענין...

זי האט זיך פונדערסטוועגען אויפגעכאפט פריי

הער פון אלע אין שטוב, איהר קאמפאניאן איז סוף כל סוף איינגאנצען ארויסגעפאלען פון בעט אויפ׳ן דיל.

זיינע פריינט זענען אריינגעקומען, האבען איהם שמורכענדיג מיט די פיס, אויפגעוועקט.

די פערד זענען אנגעזאטעלט געווארען, און באלד האבען זיך אלע אוועקגעלאזט אין וועג אריין.

עס האט זיך ארויסגעשטעלט גאר איינפאכען, אז דער-מאפען—אדער טעאדאר, ווי מ׳האט איהר גערופען — איז א וואונדערבארער רייטער. ער (אמאל רופען מיר איהר „ער", כדי נישט צו פערגעסען, אז אין די אויגען פון דער וועלט איז זיאיצט א מאנספערשוין) האט דערמיט א סך געוואונען אין די אויגען פון דער גאנצער לוסטיגער געזעלשאפט. אבער מעהר ווי אלעמען איז זי געפעלען דעם בעט-שותף, איהרען, פון לעצטער נאכט. אזא ספארט א רייטער!

ער האט איהר אנגעהויבען צורעדען, אז זי זאל פאהרען מיט איהם אין זיין אימעניע אריין, און דארט פערברענגען א פאר וואכען, אין הויז ביי זיין שוועסטער—א רוהיג-בלויז אן׳איינציגע אלטע מוהמע און א שוועסטער דיינע, א יונגע אלמנהלע...

אין עטליכע שעה ארום זענען זיי שוין ביידע געווען ביי אלכיבאד׳ן — דעם יונגענמאנס נאמען — אין דער אימעניע.

דארט האט אלכיבאד, באטירליך, מאדעמואזעל דע-מאפען פארגעשטעלט פאר זיין שוועסטער אלס א יונגען דזשענטלמאן מיט׳ן נאמען טעאדאר... און דא פערקאכט זיך ערשט א רעכטע קאשע...

די שוועסטער, די יונגע אלמנה, וועלכע איז געווען נישט קיין אנדערע ווי ראזעט, וועלכע מיר קענען שוין פון פריהער, האט געהאלטען ביים סוף פון איהר אלמנה׳שאפט, פון איהרע טרויער-טעג. זי איז דעמאלט איינגאנצען אלט געווען א יאהר דריי-און-צוואנציג — פערהייראט איז זי געווען בסך הכל א יאהר צוויי, און מען קאן נישט זאגען, אז דורך די טרויער-טעג פון איהר אלמנהשאפט זאל זי האבען געווארען שטוואס מיאוסער...

דער-מאפען איז פון ערשטען טאג אן געפעלען געווארען סיי דער אלטער מוהמע, וועלכע האט טאקע געזעהען אין „איהם" א מעגליכען חתן פאר דער יונגער אלמנה, און סיי דער יונגער אלמנה אליין, וועלכע האט זיך אנגעצונדען צו איהם פון ערשטען אויגענבליק או איז גרייט געווען שוין פון די ערשטע פאר טעג אז זיך צו ווארפען אין „זיינע" ארעמס — חתן אדער נישט-חתן...

טרוימען, צארטער פלירטעווען איז ביסלעכווייז אריבער אין א מעכטיגער ערשטער ליידענשאפט פון א יונגער פרוי... און דאס אלץ האט זיך אויסגעגאסען אויף דער ארימער דער-מאפענס קאפ.

עס איז איהר, פערשטעהט זיך, שוואך געגאנגען די ערשטע צייט, וואס זי — אדער „ער" — האט געקאנט אויסטראגען אזא פייערדיגע איבערגעגעבענע ליבע איין דאמען פון א פראכטפולער פרוי... וועלכער יונגערמאן וואלט זיך עס נישט געפיהלט דערפון גליקליך אויף דער-מאפענס ארט? ראזעט פלעגט דעם קאוואליר דערלאנגען דאס צארטע הענטעלע איהרס צום קישען. פלעגט קוקען אויף „איהם" מיט פול ליידענשאפט פייכטע אויגען, איהר קאפ פלעגט פערשמאכט זיך פערווארפען אויף צוריק... דער-מאפען פלעגט קלאר זעהען ווי אומרוהיג עס בעוועגט זיך ראזעטס ברוסט אונטער איהר קלייד, ווי איהר נאקעטע רויטע ציטערט. עס איז געווען קלאר: דער קאוואליר. וואס וואלט נאר געוואלט פרוי-יען וואלט דא גאר גרינג געווען דערגרייכט זעהר כיל...

און ראזעט האט טאקע ביסלעכווייז אנגעהויבען זיך שטארק חידושען איבער אט דער אנדער בארער איינפיהרונג פון איהר קאוואליר; וואס פאר אן׳אונטעדרשער צווישען זיינע ווארימע הארציגע רייד און קאלטער „האנדלונג"!...

די לאנגע צווישען ראזעטען און טעאדאר׳ן איז וואס אמאל געווארען אלץ קיצלדיגער, אלץ דעליקאטער.

ראזעט האט טעאדארס קאלטקייט צוגעשריבען צו זיין שרעקעדיגקייט, צו זיין נישט-זיכערקייט מיט זיך, צו זיין בחורשער נישט-ערפאהרענקייט... זי האט דעריבער בעשלאסען אז זי וועט דא נעהמען די איניציאטיווע אויף זיך — זי וועט איהם טאקע פשוט ביי דער האנט פיהרען צו דער חופה-בעט, ווי עס פיהרט אן׳ערפאהרענע פרוי א נישט-געניט יונגעל...

פאר דער אימער מאפען איז די שטוב געווארען א פשוטער גיהנום. אך, א גיהנום וואס האט דאך איגענטליך געקאנט ווערען א גן-עדן!... מילא, ס׳איז נישט געווען וואס איהר מקנא צו זיין, זי האט בעשלאסען אז זי מוז פון דאנען אוועקפאהרען וואס גיכער, און זי האט איהר בעשלוס איבערגעגעבען אלעמען אין הויז.

די לעצטע נאכט פאר טעאדאר׳ס אפפאהר האט זי געמאכט נאך איין פערזוך, א פערצווייפעלטען פערזוך. שפעט ביינאכט, ווען אלע אין שטוב זענען שוין געשלאפען. האט זי א האלב נאקעטע זיך אריינגעשליכען צו טעאדאר׳ן אין צימער, זי האט זיך איינגעגליטשט צו איהם אין בעט אריין, האט זיך צו „איהם" צוגעטוליעט, האט זיך אין איהם איינגעגעסען און איינגעביסען, ארומגעוויקעלט ווי א שלאנג, אט ווי זי וואלט געוואלט מיט איהם שוין אויף אייביג צוזאמענוואקסען, אזוי אז ער זאל אליין פון דאנען נישט קאנען אוועקפאהרען... דאס איז געווען א סצענע פון אזא מין ווילדער ליידענשאפט אז טעאדאר אליין האט זיך שיער נישט געהאט פערגעסען, אז ער איז דאך סוף-כל-סוף נישט קיין מאנספערשוין...

ווער ווייסט מיט וואס דאס וואלט זיך אלץ געענדיגט, גליקליכערווייז ווען די ארימע ראזעט האט געדענקט, אז זי איז שוין ענדליך ביי איהר ציל, האט זיך פלוצלינג געעפענט די טיר און עס איז אריין איהר ברודער. ער האט געהאלטען א ליכט אין איין האנט און א שווערד אין דער צווייטער.

אלכיבאד האט דאן טעאדאר׳ן געגעבען די ברירה: ער זאל אדער חתונה האבען מיט ראזעטען — ווייל זיי האבען זיך שוין ערלויבט אזעלכע אינטימקייטען — אדער, אויב נישט, רופט ער איהם גלייך אויפ׳ן ארט אויף א דועל מיט שווערדען.

אזוי ווי מאדעמואזעל דע-מאפען האט געהאט אויסגעצייכענטע טעמים פארוואס נישט חתונה צו האבען מיט א פרוי, האט זי קיין ברירה נישט געהאט און אנגענומען דעם צווייטען אויסוואהל, דעם דועל. זייענדיג א געניטע פעכטערין, האט זי ראזעטס ברודער פערוואונדעט, כאטש נישט שטערבליך. און אליין האט זי זיך אויף איהר ספרינגען פערד גלייך אפגעטראגען.

מאדעמואזעל דע-מאפען האט דערנאך א שטיק צייט ארומגעוואנדערט איבער שטעט און שטעטלעך, דערפער און ישובים.

(סוף — מארגען)

צום אנדענק פון לעא מאצקין

טרויער=פערזאמלונג אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

די ציוניסטישע ארגאניזאציע האט איינגעאָרדנט א טרויער-פערזאמלונג, געווידמעט דעם אנדענקען פון לעא מאצקין.

די פערזאמלונג עפענט אין נאמען פון ציוניסטישן קאמיטעט ה' שמואל לעוו.

רעד. י. אוגער, שילדערט די פערזענליכקייט פון לעא מאצקין, זיינע ערשטע שריט אויף דער ציוניסטישער ארענע, זיין בעציהונג צו פינסקער און דער חובבי=ציון=בעוועגונג, די בעטייליגונג אין אלע ציוניסטישע קאנגרעסן, אנהויבענדיג פון ערשטן און צולעצט — מאצקין אלס פרעזידענט פון די ציוניסטישע קאנגרעסן. „מאצקין — זאגט ה' אוגער — איז דער ציוניסטישער אמבאסאדאר און מיניסטער. ווען עס ענטשטעהט דער קאמיטעט פון די יודישע דעלעגאציעס אין פאריז, ווערט דארט מאצקין דעלעגירט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע און ער נעהמט באלד איבער די פיהרערשאפט, ער שאפט אויך שפעטער דעם סעקרעטאריאט פון קאמיטעט ביי דער פעלקער-ליגע און שפילט א גרויסע ראלע אין דער ציוניסטישער און אלגעמיין=יודישער פאליטיק.

מאצקין איז אויך — ווי עס כאראקטעריזירט איהם דער רעדנער — „דער משולח". ער בעטראכט אלס א טייל פון זיין ציוניסטישן פראגראם אלע יודישע נויטען אין די גלות-לענדער. נאך אין צארישן רוסלאנד גרינדעט ער א געזעלשאפט פאר יודישע גלייכבערעכטיגונג. ער נעהמט א לעבהאפטן אנטייל אין דער פערטיידיגונגס אקציע בעת דעם ביילים-פראצעס, ער פאהרט בעת דער מלחמה קיין אמעריקא, כדי צו שאפן הילף פאר די מלחמה-געליטענע און ער רופט צונויף די ערשטע הילפס-קאנפערענץ נאך אין 1920 און ווען ס'ענטשטעהט לעצטענס דער געדאנק פון א יודישער וועלט-הילפס-קאנפערענץ פאר די געליטענע פון היטלער-רעזשים אין דייטשלאנד, זעהט מען באלד מאצקין ביי דער אנפיהרונג פון דער דאזיגער אקציע. דער בעשיידענער מאצקין איז געפאלען אויף זיין פאסטען אינמיטען פון זיין אונערמידליכער ארבייט אלס געטרייער דינער פון יודישן פאלק.

ה' משה לימאן, שילדערט די מסירות-נפשדיגע ארבייט פון לעא מאצקין אויף דעם 18-טען קאנגרעס. ער כאראקטעריזירט איהם, אלס מענש, חבר און פיהרער. ער איז געווען, זאגט דער רעדנער — דער ריש גלותא, וועלכער איז געשטאנען איבער אלע פארטייען און זיך בעמיהט שטענדיג שלום צו מאכען צווישען די פערשידענע ריכטונגען. עהרענדיג דעם אנדענקען פון פערשטארבענעם מאצקין — זאגט ה' לימאן — מוזען מיר אין איצטיגען שווערען מאמענט רופען אלע ציוניסטישע גרופירונגען צו פערגעסען די שטרייטיגקייטען און אין פולען בעוואוסטזיין פון דער פעראנטוואָרטונג פאר'ן גורל פון פאלק זיך זאמלען ארום דער ריינער ציוניסטישער אידעע, וועמענס סימבאל איז געווען לעא מאצקין ז"ל.

די טרויער-אקאדעמיע ווערט פערענדיגט מיט'ן געזאנג פון „התקוה".

זעלבסטמארדען

(א) אויף לאגעוניצקא גאס האט זיך פערסמט די 24-יעהריגע וואלפזאן. די שטאטישע ניטעהילף האט דער זעלבסטמערדערין ערשטע הילף.

די פרעמיערע פון „יוסף אין מצרים" אין קינא „טשארי"

פרייטאג קומט פאר אין קינא „טשארי" די לאנג ערווארטעטע פרעמיערע פון דער ביבלישער טראגעדיע „יוסף אין מצרים". דאס איז דער ערשטער 100 פראצענטיגער רעדענדיגער און זינגענדיגער פילם אין דער יודישער שפראך. אין דעם דאזיגען פילם בעטייליגען זיך די בעסטע יודישע שוישפילער פון אמעריקא.

אויסערן פראגראם וועט דער בעריהמטער ניו=יארקער אויבערקאנטאר וואלדמאן מיט זיין גרויסען כאר זינגען „כל נדרי".

היינט גרויסער פידעל-קאנצערט אין פילהארמאניע

היינט דאנערשטאג אוונט קומט פאר אין פילהארמאניע דער 6-טער מייסטער-קאנצערט, אויף וועלכען עס טרעט אויף דער וועלט בעריהמטער יונגער יודישער פידלער-ווירטואז שמעון גאלדבערג, ער איז יעצט געוואָרען אוועקגעשטעלט אין דער ערשטער רייהע פון די וועלט-בעריהמטע פידלער פון הייניטיגן יאהרהונדערט. היינט וועט ער אויספיהרען די שענסטע ווערק פון דער פידעל ליטעראטור.

פון פוילישען טעאטער

היינט און טעגליך ווערט געשפילט די קאָמעדיע „געלד איז נישט אלץ".

ראדיא=פראגראם

דאנערשטאג, ד. 23 נאוועמבער 1933

7,00 צייט=סיגנאל. 7.05 גימנאסטיק. 7.40 גראמאפאן. 7,12 הויזווירטשאפט. 11,40 פרעסע, ידיעות. 11,57 צייט=סיגנאל. 12,05 גראמאפאן, ידיעות. 12,35 שול-קאנצערט. 3,25 עקספארט. 3,30 קאמוניקאט. 3,40 מוזיק. 4,25 לידער. 4,40 רעפעראט. 4,55 דועט. 5,50 רעפערטואר פון די טעאטערן, קאמוניקאט פון לאדז. 6,00 רעפעראט. 6,20 אוידיציע. 7,05 פערשידענעס. 7,25 רעפעראט. 7,40 רעפעראט, ידיעות. 8,00 לייכטע מוזיק. 9,00 פאסט-קאסטעל. 9.30 קאנצערט. 10,15 גראמאפאן. 11,00 ידיעות, קאמוניקאטן. 11,05 גראמאפאן.

* * *

פון אויסלאנד

8,00 וויען — אפערע. 9,00 פאריז — קאמ. אפערע. 9,00 לאנדאן — קאנצערט. 9,45 פאריז — קאמעדיע. 9,50 לאנדאן — אפערע „קארמען". 10,40 דאווענטרי — קאנצערט.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי —	—	—	—	78.00
3 פראצענטיגע	בוראוולאנע		—	38.75
4 „	דאלארובקא		—	48.00
7 „	סטאביליזאציע (אמ.)			52.00
8 „	ווארשאווער פאנד-בריף			45.50
8 „	לאדזער	„	„	43.00
ענגלישער פונט	—	—	—	29.12
דאלאר — אפיצ.	5.32,	נישט אפיצ.	—	5.30
גאלד-דאלאר —	—	—	—	9.04
גאלד-רובל —	—	—	—	4.75
דייטשער מארק	—	—	—	2.12

קלאנג-קינא

CAPITOL

היינט פ-עזענטירען מיר דאס גרעסטע מייסטערווערק פון ציקל ציגיינער-ראמאנסען

„דער קעניג פון די ציגיינער"

מאכטיגער פילם פול מיט רייץ. אין די הויפטראלען:

Don Jose Mojica, Rosito Morena

אנהויב אין געוו. טעג 4.30 נאכמ. שבת און זונטאג 12.30 בייטאג.

Dr. med. Niewiażski

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

אנדזשעיא, 5 טעל. 159-40

נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9 1 פארמיטאג. בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. S. Kantor

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע וואוינט יעצט

Piotrkowska 90, tel. 129=45

נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 4—9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכמ.

קליינע אנאנסען 1 זלאטי אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס

עס קען זיך מעלדען א גוטער שטיקארבייטער ביי מענער-בעשטעלט פיעטריקאווער 307, אין הויף, רעכטס, 2 טער שטאק, וואוינונג 20. 6351

ס'ווערט געזוכט סוויטער-ארבייטער צו גלאטע מאשינען, ווי אויך א שילערין פון דער 8-טער קלאס ערטיילט לעקציעס צו נידריגע פרייזען. פולנאצנא 10, וו. 44

א קוואליפיצירטער ריכטשווער צו א קאמאשען-מאכער ווערט געזוכט. — 11. ליסטאפאד 41, גוממאכער. 6948

פערשידענעס

מיט א קאפיטאל פון 5000 זל. קען מען פערדינען 100 זל. וועכענטליך אין א פאבריק פון ארטיקלען פון ערשטען נעבראוך. קאפיטאל געזיכערט. אפערטען אין אדמ. אונטער "5.000". 6962

אנ'ענערגישער יונגערמאן בעזיצט ביז 10.000 זל. באר, זוכט א זיכערען קאסע-מסחר אדער א פערטרעטונג, קען זיין אנ'אינקאסא נעגען קויציע. אפערטען אונטער „גוטער רעפרעזענטאנט" אין אדמ. פון דער צייטונג. 6355

א פעהיגער געוויסענהאפטער מענש מיט 500 זלאטעס קויציע זוכט בעשעפטיגונג אלס אינקאסענט, מאגאזינער א.ד.ג. פאר קליינע בעלוינונג. אפערטען אין אדמ. אונטער „געוויסענהאפטער" 6933

וויכטיג פאר דאמען נאר 2 זל. ווערען פאר איבערגע-מאכט די עלטעסטע הימען! אויף גאנץ נייע און אויף נייע הימען צו גערענקט 3.50 די אדרעס „TOLA" 23 Zawadzka 23

די פערוואלטונג פון דער יודישער קהלה

אין לאדז מאכט דערמיט בעקאנט, צו דער צוגאב-בודזשעט אויפ'ן 1933 יאהר פון דער יודישער קהלה ווערט לויט די עקזיסטירענדע פארשריפטען אויסגעלייגט צום דורכזעהען במשך פון אכט טעג, ד. ה. פונ'ם 23-טען נאוועמבער ביז'ן 1-טען דעצעמבער ה. י. איינשליסליך אין דער קהלה-קאנצעלאריע (פאמארסקא 18) אין די שעה'ן פון 10 ביז 1 נאכמיטאג.

לאדז, דעם 22. נאוועמבער 1933. 6966

הויפט-בוכהאלטער

פון א גרויסער אקציען-געזעלשאפט, ערטיילט אונטערריכט אין בוכפיהרונג און אין פוילישער און ענגלישער האנדעלס-קארעספאנדענץ. צוגענגליכע פרייזען. אפערטען אונטער „גרופען-אונטערריכט" אין אדמ. פון „נייעם פאלקסבלאט".

שייטלען מיט פאריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט צו ביליגע פרייזען אנדולאציע און מאניקור ביי קערש, סקווערא 15

א לאנגיעהריגער מיליטער-בעאמטער

ערטיילט אייך עצות און אנווייזונגען פאר צוריקגעקומענע פון אויסלאנד וועלכע האבען צו'ס וועלכע עס אין סיבות נישט דורכגעמאכט דאס מיליטער-דינסט. :—: ספעציאליסט אין שרייבען פון ביטעס פאר

איינציגע שפיליזערס פיעטריקאווער 10 ב. מאז

כירורגישער קאבינעט Dra med. M. Kantor

איז געווארען איבערגעטראגען אויף זשעלאנא 5 טעל. 112=22

נעהמט אן פון 1—3 און פון 6—8 אוו. לעטשניצע-פרייזען.

כירורגישער קאבינעט Dr. med. J. Szreiber

נעפינט זיך יעצט אויף Narutowicza 9 tel. 122-95

אפעראציעס, אפאטרונקעס, הילט ושילאקעס א.א.וו. נעמט אן פון 2 ביז 3 און פון 7 ביז 8.30 אוו. לעטשניצע-פרייזען.

ר עבער אויף דער מאשין ווערען אנגענומען אויסצוגייען ביי ג. גארדמאן, שרודמיעסקא 8

זיכערע הילף און א רפואה!

אהן אפעראציע, אהן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף ברוכען, פאר מענער, פרויען און קינדער, פ רש'דע : קאליקעס און נות, פאר הויקערס אהן פים.

פערלאזט נישט די קראנקהייט, וויל דער ווינקעל-ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען-קאפ, און עס פאלט ארויין אין דעם פיס אין דער קראנקער אין א גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער פרעגריב אי שטערבליך. ספעציעלע נאטענע הייל-באנדאזשען בעקומט איר זיכער דעם שווערסטען ברוך, אויך פאר הויקערס, לייזונגען ספעציעלע הייל-קארסעטן און אפאראטן פאר פערקרומטע פיס און פלאטפיס, ווי אויך קונסטליכע גלידער פיס.

עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוונט.

אכטונג

זייט דעם ערשטען אקטאבער ד. י. ווערען אלע קראנקע אין מיין ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט נור פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.

איינציגע ארטאפעדישע הייל=אנשטאלט

Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס עפענטליך מיין הערצליכסטען דאנק דעם בעריהמטען ספעציאליסט ה' דיר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער), וועלכער האט מיר אין זעהר א קורצע צייט פערשטענדיג אויס געהיילט לויט זיין מעטאדע אויסגעצייכנטע ארטאפעדישע היילבאנדאזש אהן אפעראציע פון מיין שווערען ברוך, אזוי אז איך פיהל מיך היינט פאלשטענדיג געזונד און קען ווידער געהן צו פיזישער ארבייט. איך בלייב דערפאר דעם געעהרטען ה' דיר. ראפאפארט אויף אייביג דאנקבאר.

(—) Piotr Felimak, tkacz, Łódź, Lutomirska 101.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

פאר'ן טעקסט — פרייטאג און ערב-יו"ט — 24 גר. אין דער זייט שפאלטען
אין טעקסט — 40 . . . . 60 — . . . . 4 .
נאכ'ן טעקסט — 12 . . . . 18 — . . . . .

אויסער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען — 20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער. פאר 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא — 1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר: אינהאלט און טעקסט פון די אנאנסן איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען פייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg — Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 81.